

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNİN BEP HAZIRLAMA VE ÖĞRETİMSSEL
UYGULAMA SÜRECİNE ETKİLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FEVZİYE ERTEKİN

**Lefkoőa
Ocak, 2022**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNİN BEP HAZIRLAMA VE ÖĞRETİMSSEL
UYGULAMA SÜRECİNE ETKİLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fevziye ERTEKİN

Tez Danışmanı

Yard.Doç.Dr.Başak BAĞLAMA YÜCESOY

Lefkoőa

Ocak, 2022

Onay

Fevziye ERTEKİN tarafından hazırlanan “Covid-19 Pandemi Döneminin BEP Hazırlama Ve Öğretimsel Uygulama Sürecine Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri ”başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Özel eğitim Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 21/01/2022 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri Adı – Soyadı İmza

Jüri Başkanı: Yard.Doç.Dr. Cahit NURİ

Jüri Üyesi: Doç.Dr.Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Danışman: Yard.Doç.Dr. Başak BAĞLAMA YÜCESOY

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

21/01/2022

.....

Ünvan, Ad-Soyad

Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

21/01/ 2022

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İklere Uyunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Fevziye ERTEKİN**21/01/2022**

Teşekkür

Bu çalışmanın tamamlanması sürecinde bana destek olup her an bana destek olan tüm destekçilerime sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum. Tez çalışmam süresince bilgi, birikim ve tecrübeleriyle rehberlik eden tez başta tez danışmanım sayın Yard.Doç.Dr. Başak BAĞLAMA YÜCESOY olmak üzere beni manevi olarak sürekli destekleyen; bölüm başkanımız sayın Doç.Dr.Mukaddes SAKALLI DEMİROK olmak üzere yoluma ışık tutan sayın Yard.Doç.Dr. Cahit NURİ, sayın Yard.Doç.Dr. Nüket GÜNDÜZ, a desteklerinden dolayı sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her evresinde olduğu gibi bu evrede de beni yorulduğum her an ayağa kaldırarak daha iyisi olmam için daima yanımda olan maddi-manevi sonsuz desteklerini esirgemeyen canım babam Ali ERTEKİN ve canım annem Nurşen ERTEKİN(iyi ki sizler), kardeşlerim Onur ERTEKİN ve Emine KUBLAY; amcam Mustafa ERTEKİN ve desteğini hiç esirgemeyen yengem Derya'ya sonsuz minnet, kucak dolusu sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

FEVZİYE ERTEKİN

Özet

Covid-19 Pandemi Döneminin BEP Hazırlama Ve Öğretimsel Uygulama Sürecine Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Ertekin,Fevziye

Yüksek Lisans, Özel Eğitim Bilim Dalı

Ocak, 2022, 99 sayfa

Bu çalışmada kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin Covid-19 pandemi döneminde kaynaştırma öğrencilerine bireysel eğitim planı(BEP) hazırlama ve öğretimsel uygulama sürecine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışma nitel yöntemlerden olgu bilim çalışmasıdır. Araştırmanın evrenini İzmir ili içerisinde bulunan kaynaştırmada görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise devlet okullarında kaynaştırma öğrencileri ile çalışan 31 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarına amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme kullanılarak gönüllülük esası ile ulaşılmıştır. Bu çalışmada veri toplamak amacıyla oluşturulan form iki bölümden oluşmaktadır. Hazırlanan formda ilk bölümde öğretmene yönelik bilgileri içeren 10 soru, ikinci bölümde ise öğretmenlerin bireysel eğitim planı(BEP) hazırlama ve öğretimsel süreçleri uygulamada yaşanan güçlükleri belirlemeye ilişkin görüşleri hedefleyen 14 soru olmak üzere toplamda 24 soru yer almaktadır. Veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarında göre Covid-19 pandemi sürecinde kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerin bireysel eğitim planı(BEP) oluşturma ve öğretimsel uygulama sürecinde karşılaşılan güçlüklerle ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerin pandemi öncesi süreçte kaynaştırma öğrencilerinin de yer aldığı eğitimde teknolojik aletleri derslerinde kullandıklarını ve bu sürecin pandemi dönemi içerisinde olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinin kaynaştırma öğrencileri açısından fırsat eşitliği sağlamadığını ve bu sürecin avantajından çok kaynaştırma öğrencilerine kaynak ulaştırma, teknolojik cihazlara ulaşım zorluğu vs. dezavantajı olduğunu ifade etmişlerdir. Kaynaştırma öğretmenleri bu süreçte ailelerin çocukları için önemli bir durumda yer aldıklarını ve BEP oluşturma sürecinde aynı zamanda öğretimsel uygulamalarda aileye çok fazla ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ileride yapılacak çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: uzaktan eğitim, bireysel eğitim planı, öğretimsel uygulama, kaynaştırmada görev yapan öğretmen, kaynaştırma

Abstract

Teachers' Views on the Effects of the Covid-19 Pandemic Period on the IEP Preparation and Instructional Implementation Process

Ertekin,Fevziye

Master of Science, Department of Special Education

January,2022, 99 page

In this study, it is aimed to determine the views of the teachers who provide inclusive education on the process of preparing an individual education plan and instructional application process for inclusive students during the Covid-19 pandemic period. The study is a phenomenology study from qualitative methods. The universe of the research consists of inclusion teachers in the province of Izmir. The sample consists of 31 teachers working with mainstreaming students in public schools. The participants of the research were reached on a voluntary basis by using snowball sampling, which is one of the purposeful sampling methods. In this study, the form created with the data collection tool consists of 2 parts. In the prepared form, there are 10 questions containing information about the teacher in the provincial section, and a total of 14 questions in the second section, 14 questions targeting the opinions of teachers about preparing an individual education plan and determining the difficulties experienced in applying the instructional processes. The data were analyzed by descriptive analysis method. According to the results of the research, the views of inclusion teachers about the difficulties encountered in the process of creating an individual education plan and educational implementation during the COVID-19 pandemic process are included. According to this, it was concluded that inclusion teachers used technological tools in their lessons in the education in which mainstreaming students took part in the pre-pandemic period and that this process had positive contributions during the pandemic period. It should be noted that the distance education process does not provide equal opportunities for mainstreaming students, and that the difficulty of accessing resources, technological devices, etc., is more than the advantage of this process. They stated that they have disadvantages. It has been concluded that inclusion teachers are in an important situation for their children in this process and that they need the family very much in the educational practices at the same time in the process of creating IEP. According to the results of the research, suggestions were made for future studies.

Keywords: distance education, individual education plan, instructional practice, mainstreaming teacher, mainstreaming

İçindekiler

Onay Sayfası	1
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	2
Teşekkür.....	3
Özet	4
Abstract	5
İçindekiler	6
Tablolar Listesi / Şekiller Listesi	7
Kısaltmalar	8

BÖLÜM I

Giriş.....	12-16
1.1Problem Durumu	16-18
1.2.Araştırmanın Amacı	18
1.3. Araştırmanın Önemi	18-19
1.4. Sınırlılıklar.....	19
1.5. Tanımlar	19-20

BÖLÜM II

2.

Kavramsal Temeller Ve İlgili Araştırmalar	21
2.1.Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci	21-22
2.1.1. Covid-19 Pandemi Süreci Ve Eğitim	22-23
2.1.2. Covid-19 Pandemi Sürecinin Eğitim Ve Öğrenciler Üzerindeki Etkisi.....	24-25
2.1.3. Covid-19 Pandemi Sürecinin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi... ..	25-27
2.1.4. Covid -19 Pandemi Döneminin Özel Gereksinimli Bireyler Ve Kaynaştırma Öğrencileri Üzerine Etkisi... ..	27-28
2.1.5. Covid-19 Pandemi Sürecinde Özel Gereksinimi Olan Bireylere Ve Kaynaştırma Öğrencilerine Sağlanan Hizmetler.....	28-29

2.1.6.Covid-19 Pandemi Sürecinin Özel Gereksinimli Bireylerin Aileleri Üzerine Yansımaları...	29
2.2. Özel Eğitimin Örgün Eğitime Katılma Tarihi...	30-31
2.2.1. Covid-19 Süreci Ve Bireysel Eğitim Planı Hazırlama- Uygulanması İle İlgili Çalışmalar ...	31-32
2.2.2.Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları...	32-33
2.2.3.Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama Ölçütleri...	34
2.2.4. Kaynaştırma Uygulamalarından Faydalanan Özel Gereksinimli Öğrenciler....	34-35
2.2.5. Türkiye'de Kaynaştırma...	35-36
2.2.6. Kaynaştırma Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar...	36-37
2.2.7. Kaynaştırmaya İlişkin Yapılması Gereken Düzenlemeler...	37-38
2.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı...	38
2.3.1 Tanımı	39
2.3.2. İçeriği	40
2.3.2.1. Bireyin Eğitsel Performans İçeriğini Belirleme	40-41
2.3.2.2. Uzun Dönemli Amaçların(UDA) Oluşturulması	41
2.3.2.3. Kısa Dönemli Amaçların(KDA) Oluşturulması	41
2.3.2.4. Öğretim Yöntemleri Ve Materyaller	42
2.3.2.5. Süre(Başlama ve Bitiş Tarihleri	42
2.3.2.6. Değerlendirme	42
2.3.2.7. Ek Hizmetlerin Belirlenmesi	42-44
2.3.3. BEP Kimler İçin Hazırlanır?	44
2.3.4 BEP Geliştirme Birimi	44
2.3.5. BEP Geliştirme Birimi Üyeleri	44-45
2.3.6. BEP Değerlendirme Süreci	45
2.4. İlgili Araştırmalar	46-49
2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	46-48
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	48-49

BÖLÜM III

Yöntem.....	50
3.1.Araştırma Modeli	50
3.2.Çalışma Grubu.....	50-53

3.3.Değerlendiriciler Arası Güvenirliğin Belirlenmesi	53
3.4.Veri Toplama Araçları.....	53-55
3.4.1 Demografik Bilgi Formu	54
3.4.2. Görüşme Formu.....	54-55
3.5.Verilerin Toplanması.....	55-56
3.6.Verilerin Dökümü.....	56
3.7.Verilerin Analizi	56-57
3.7.1. Alt Temaların Oluşturulması.....	57
3.7.2. Temaların Oluşturulması	57

BÖLÜM IV

Bulgular Ve Yorumlar	58-76
4.1.Pandemi öncesinde derslerde öğrencilerin öğretim uygulamalarını teknoloji ile desteklemesine ilişkin bilgilendirmesi	58-59
4.2. Pandemi Sürecinde Yürütülen Faaliyetlerde Yapılan Çalışmaların Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Fırsat Eşitliğini Sağlama Durumu	59-60
4.3. Eğitsel Performans Düzeyini Belirleme, Pandemi Öncesi ve Sonrası Sürecin İncelenmesi	61-62
4.4.Uygun Eğitim Ortamı/Destek Hizmetleri Belirleme Ve Uyarılama Süreci ...	62-63
4.5. BÖP Hazırlama Ve Uygulanması.....	64-65
4.6. BEP İçeriği Planlama	65
4.7. BEP Ekip Toplantılarının Gerçekleştirilmesi.....	66
4.8. BEP Eğitim Faaliyetleri Uygulama Sürecinde Öğrenci İçin Dikkate Alınan Özellikler	68-69
4.9.Gerçekleştirilen Öğretim Uygulamaları	69-70
4.10. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Avantajları	70-71
4.11. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Dezavantajları ...	72-73
4.12. BEP Uygulamaları Sırasında Aileyi Eğitime Dahil Edildi Mi? Çalışmalara Etkin Bir Şekilde Katılma, Materyal Desteği Sağlama Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler	73-74
4.13. Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Mobil Öğretim Uygulamalarından Faydalanma Durumu	75

4.14. Uzaktan Eğitim Sürecini Siz Yönetecek Olsanız Özel Gereksinime İhtiyacı Olan Bireyler Açısından Yönetme Durumu.....	76
---	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA	77-81
----------------	-------

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	82-84
-------------------------	-------

6.1. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler	84
---	----

6.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	84-85
---------------------------------------	-------

Kaynakça.....	86-91
---------------	-------

EKLER.....	92-99
------------	-------

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu	92
---------------------------------	----

Ek-2. Katılımcı Bilgilendirme Ve Aydınlatılmış Onam Formu.....	93-94
--	-------

Ek-3. Görüşme Soruları.....	95-96
-----------------------------	-------

Ek-4. Etik Kurul Onay Formu	97
-----------------------------------	----

Ek-5. İntihal.....	98
--------------------	----

Ek-6. Özgeçmiş.	99
----------------------	----

Tablolar Listesi

	Sayfa
Tablo3. 1.Öğretmenlere Yönelik Demografik Bilgiler	51-52
Tablo 3.2. Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanına Yönelik Demografik Bilgiler	52
Tablo 4.1.Derslerin Teknolojiyle Desteklenmesi	58
Tablo 4.2. Çalışmaların Fırsat Eşitliği Üzerine Etkisi	59
Tablo 4.3. Pandemi Öncesinde Ve Sonrasında Eğitsel Performansın Belirlenmesi	61
Tablo 4.4. Uygun Eğitim Ortamı/Destek Hizmetleri Belirleme ve Uyarlama Sürecinin İncelenmesi	62
Tablo 4.5. BÖP Hazırlama ve Uygulanması Süreci	64
Tablo 4.6. BEP İçeriği Planlama Süreci	65
Tablo 4.7. BEP Ekip Toplantılarının Gerçekleştirilme Süreci	66
Tablo 4.8. BEP Eğitim Faaliyetleri Uygulama Sürecinde Öğrenci İçin Dikkate Alınan Özelliklerin İncelenmesi	68
Tablo 4.9. Gerçekleştirilen Öğretim Uygulamalarının İncelenmesi	69
Tablo 4.10. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Avantajlarının İncelenmesi	70
Tablo 4.11. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Dezavantajlarının İncelenmesi	72
Tablo 4.12. BEP Uygulamaları Sırasında Aileyi Eğitime Dahil Edildi Mi? Çalışmalara Etkin Bir Şekilde Katılma, Materyal Desteği Sağlama Sürecinde Karşılaşılan Güçlüklerin İncelenmesi	73
Tablo 4.13. Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma Durumunun İncelenmesi	75
Tablo 4.14. Uzaktan Eğitim Sürecini Siz Yönetecek Olsanız Özel Gereksinime İhtiyacı Olan Bireyler Açısından Yönetme Durumunun İncelenmesi	76

Kısaltmalar

KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
BEP:	Bireysel Eğitim Planı
BÖP:	Bireysel Öğretim Planı
COVID-19:	Koronavirüs Hastalığı 2019
ÖÖG:	Özgül Öğrenme Güçlüğü
TRT EBA:	Türkiye Radyo Ve Televizyon Elektronik Bilişim Sistemi
Ö	Öğretmen
MR	Mental Retardasyon
DKB:	Dil Ve Konuşma Güçlüğü
DHB:	Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu
APA:	Amerika Psikoloji Derneği
WHO:	World Healty Organization
ÖEHY:	Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
KHK:	Kanun Hükmünde Kararname
UZEM:	Uzaktan Eğitim Merkezi
ÖEDKR:	Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu

BÖLÜM I

Giriş

Bilgi, okul ve yaşam boyu öğrenmeyi içeren bir süreçtir. Çağdaş eğitim sisteminde bilgi öğrenciye göre seçilip, program oluşturularak sunulur. Süreç içerisinde kazanımlar eğitim programları içerisinde yer almaktadır. Böylelikle hazırlanan programlar okul içi ve dışı süreçleri kapsar. Diğer bir söyleyişle, okul içinde ve okul dışı süreçleri kapsayarak öğretilen ve okul içerisinde bulunan tüm personeli de kapsayarak planlanan tüm süreçler olarak belirlenir (Demirel, 2013).

Koronavirüs, hayvanlar tarafından var olduğu bilinen, insanlarda da soğuk algınlığı, Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-COV) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS-COV) tarzında önemli hastalıklara sebep olduğu bilinen bulaşıcılık oranı yüksek virüs çeşididir (Rothan ve Byrareddy, 2020). Bahsi geçen virüsler kısa süre içerisinde hızlı ve yüksek oranda değişiklik göstererek farklı tipleri ile mutasyona uğradıkları, yeni tipler ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yeni oluşan bu koronavirüs çeşitleri genellikle hayvanlar üzerinden insanlara bulaşmaktadır (Özdemir ve Pala, 2020). Mesela, 2002 yılında Çin Cumhuriyetinde ortaya çıktığı tespit edilen Sars-Cov misk kedileri tarafından, 2012 yılında Suudi Arabistan'da tespit edilen Mers-Cov olarak bilinen tek hörgüçlü develer yoluyla insan organizmasına bulaştığı tespit edilmiştir. 2019 yılına bakıldığında Çin'de mutasyon geçirerek yeni tipleri ile korona virüsün yeni bir tipi (SarsCov-2) ortaya çıktığı tespit edilmiştir. İlk defa 2019 yılı Aralık ayında Çin'in Vuhan kentinde ateş, öksürük, nefes darlığı gibi solunum yolu şikâyetleri olan hastalarda tespit edilen koronavirüs (Sars-Cov-2). Dünya Sağlık Örgütü belirtilen virüsü Covid-19 adıyla tanımlanmıştır (WHO, 2020). Belirtilen hastalık yaş grubu fark etmeden her birey ve çocukta görülebildiği gibi bireylerde soğuk algınlığı yaşaması, solunum sıkıntısı ya da çoklu organ yetmezliği gibi farklı şekilde semptomlarla sürecin takip etmesi sonucunda ölüme dahil neden olan hastalık çeşididir (Sohrabi vd., 2020). Covid-19'un yayılım süreci enfekte olan hasta kişiler yoluyla geçmektedir. Virüs, enfekte hastalar yoluyla diğer kişilere hapsirme ya da öksürme gibi damlacıkların solunması veya temasta bulunmaları sonucunda yayılmaktadır (Cortegiani, Ingoglia ve Ippolito, 2020). Pandemi haline gelen Covid-19'un başlıca bulaş nedeni olan etkileşimin

engellenmesi için enfekte olan hasta olan bireylerle sağlıklı insanların sosyal izolasyonlarını ayrıştırılarak sağlanması yoluyla olmaktadır (Özdemir ve Pala, 2020).

Küresel anlamda bir hastalık ekonomik, sağlık, eğitim, ticaret, turizm gibi insanların hayatını her anlamda olumsuz olarak etkilemiş ve bu nedenle yaşamın her alanında olabildiğince sürdürülebilir şekilde devam etmesi için farklı tedbirler alınmıştır. Özellikle tüm ülkeler hizmet sektöründe farklı tedbirleri hayata geçirerek sürdürülebilirliği ve devamlılığını artırmıştır. Covid-19 salgını süreci özellikle sosyal hayatı etkilemiş ve böylelikle ilişkiler uzaktan, teknolojik aletler ve internet haberleşme platformları ile sağlanmaya başlanmıştır; bu durum özellikle örgün eğitim kurumlarında sürdürülen eğitimlerde köklü değişikliğe neden olmuştur(Mengi&Alpdoğan,2020).

10 Mart 2020 tarihinde KKTC ilk Covid-19 vakası tespit edilmesi üzerine öncelikle kısmi kapanmalar ve ardından 12 Mart 2020 tarihinde okulların tatil edildi(KKTC Sağlık Bakanlığı,2020).Türkiyede ise ilk vaka 11 Mart 2020’de açıklanmıştır. İlk vakanın açıklanmasıyla birlikte birçok alanda ciddi önlemler alınmıştır. Sosyal, ekonomik, idari, hukuki, siyasal, kültürel ve dini alanlarda önemli etkisi olan Covid-19, eğitim için önemli kararların alınmasına neden olmuştur. Restoranlar, oteller, alışveriş merkezleri, kuaförler, kurslar, eğlence mekanları gibi sosyal mesafe kuralının çiğneneceği yerler kapatılırken piknik, parti gibi grup etkinlikleri yasaklanmıştır (Budak ve Korkmaz, 2020; Koçak Tufan, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 13 Mart 2020 tarihinden itibaren Covid-19 salgını sebebiyle örgün eğitim yerine zorunlu olarak 23 Mart’tan itibaren uzaktan eğitime geçme kararı almıştır. Örgün eğitimi kademeli olarak farklı sınıflarda sürdürülebilir olarak devamı konusunda bir dizi önlemler almış ancak artan vakalardan dolayı yeniden uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. MEB’in eğitim sürecine yönelik aldığı önlemler nedeniyle uzaktan eğitim sürecinin uygulaması için internet üzerinden erişimi sağlanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), ZOOM, Google Meet gibi uygulamalar yoluyla tüm eğitim kademeleri ve özel eğitim öğrencilerine yönelik eğitim hizmetleri uzaktan eğitim ile verilmiştir. Ayrıca TRT kanalı aracılığıyla öğrencilerin ders takibi için kurulan TRT EBA kanalları aracılığıyla birinci, ikinci ve üçüncü kademedeki eğitim alan öğrencilere yönelik günlük ders programı içerisinde öğretmenler tarafından dersler videolar aracılığıyla işlenmektedir. MEB bünyesinde bulunan Yenilik ve Eğitim Teknolojileri (YEĞİTEK) Genel Müdürlüğü aracılığıyla devam edilen

çevrimiçi sosyal eğitim platformu olarak geliştirilen EBA, eba.gov.tr adresi üzerinden öğrencilerin kullanımına açık hale gelmiştir. EBA platformu aracılığıyla öğretmen, öğrenci ve velilerin kullanımına ulaşımları aktif hale gelmiştir.

Özel eğitim çalışmalarını takip eden ekip, özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme ve gelişimsel süreçlerini baz alarak uygun ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş Eğitim Planıyla (BEP) özel gereksinimli bireylere bilgi ile beceriler kazanmalarına yönelik çalışmaktadır. Problem davranışlarının azaltılması ve öğrenmelerin sağlanması süreci uygun planlama ortam düzenlenmesi ve işbirliğiyle gerçekleştirilen özel eğitim eğitimi ile gerçekleşmektedir (Gürgür, 2015). BEP özel gereksinimi olan öğrenciler için planlanmış bir plandır(Avcıoğlu, 2011). BEP geliştirme ekibi (BEP geliştirme başkanı, okul müdürü ya da müdür yardımcısı, okulda gezici özel eğitim öğretmeni, sınıf öğretmeni, branş öğretmenleri, rehber öğretmeni, velisi ve öğrenci), BEP’te öğrencinin bulunan eğitsel performans düzeyine ilişkin bilgi, bir eğitim yılı sonunda bireye eğitim süresince kazandırılacak uzun dönemli amaçlar, uzun dönemli amaçlara yönelik kısa dönemli amaçlar, amaçlara ulaşmak için öğretim yöntemlerine ve materyallere, başlama ve bitiş tarihleri, amaçlara kazandırılıp kazandırılmadığını belirlemek için sürecin takibi ve uygun değerlendirmelerle öğrenciye sağlanması planlanan destek hizmetleri ders içeriklerini ve süresinin planlanmasına uygun olan düzenlemeler belirlenir (Kargın, 2007).

Günümüzde eğitim-öğretim süreci uzaktan eğitim şeklinde verilmektedir. Uzaktan eğitim, öğrenen kişi ile öğretici kişi aynı ortam yerine sanal ortamlarda teknolojik cihazlarla karşılıklı etkileşim sağlarlar (İşman, 2011). Uzaktan eğitim kavramı ilk olarak 1892 senesinde Wisconsin Üniversitesinin eğitim kataloğunda yer verilmiş ve ardından Alman eğitimci Otto Peters aracılığıyla 1960 yılında Almanya’da tanıtımı yapılmış ilk zamanlarda yazışmalar aracılığıyla başlamıştır. Ardından uzaktan eğitim faaliyetleri radyo, televizyon, telefon aynı zamanda bilgisayarlar kaynağıyla gerçekleştirilmiş şimdi ise elektronik mektuplar, bilgisayarlı konferanslar ve internet aracılığıyla çok ortamlı sunu yazılımları aracılığıyla faydalanılmaktadır (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim, geniş yelpazede eğitim fırsatları sunmasının yanında dezavantajları da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim süreci duvar ve sınırları kaldırarak eğitim faaliyetlerine istenilen yer, zaman ve mekanda ulaşma olanağı sağlamaktadır. (Adıyaman, 2002). Kaya’nın (2002) da ifade ettiği gibi uzaktan eğitim, fırsat eşitliği sağlama, kitle eğitiminin ulaşımını kolaylaştırma, maliyet oranını düşürme,

öğrencilere serbest zaman sağlama, zenginleştirilmiş eğitim ortamı sunma, bireysel öğrenmeleri artırma, sorumluluk kazandırma, kitle eğitimi yanında bireysel eğitimi sunma ve belli yer ve zamanda eğitimi sağlama zorunluluğunu ortadan kaldırma gibi faydaları söz konusudur. Uzaktan eğitim sisteminin avantajları yanında dezavantajları da vardır. Öğrencilerin asosyalleşmelerine neden olmakta, yardım gereken durumlarda yardım olanağının olmaması, uygulamaya yönelik ders içeriklerinde pasif olunması gibi dezavantajları vardır (Kaya, 2002).

Eğitim programları özel eğitim hizmet içeriği ve program dahilinde hazırlanması oldukça önemlidir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yetiştirilmesi Milli Eğitim Bakanlığının (MEB), Temel Kanununda ‘Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır’ şeklinde ifade edilmiştir. Her ülkede olduğu gibi toplumun tümüne uygun bir eğitim sistemleri bütünü mevcuttur fakat öğrencilerin bir kısmının özel gereksinimlerinden kaynaklı yoğun eğitimlere ihtiyaç duyarlar. Bu sebeple gelişim süreçleri normal seyreden öğrencilerin programları olduğu gibi özel eğitime gereksinim duyan bireyler için de bireyselleştirilmiş eğitim programları oluşturulur. Bu durum ülkemizde Kanun Hükmünde Kararnameler kapsamında “yetersizlikten etkilenen her çocuk için gereksinimleri doğrultusunda BEP hazırlamayı gerektirir” şeklinde belirtilmiştir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı; özel eğitime gereksinim duyan bireylerin, içerisinde yer aldığı sınıfın gerektirdiği ‘bedensel, toplumsal, duyuşsal ve bilişsel’ davranışlardan, performansı göz önünde bulundurularak gerekli görülen ek eğitsel destek, ortam, görev alacak kişiler ve çalışma sürelerinin yer aldığı plandır. Belirlenen plan dahilinde anne- baba, özel eğitim ve sınıf öğretmenleri, okul yöneticileri ve bireyin gelişimi için diğer alan uzmanlarından oluşan ekibin kontrolünde uygulanır (Özyürek, 2009).

Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları yetersizlik grupları dahilinde farklılık göstermektedir. Bu nedenle eğitim ortamlarında farklılıklar oluşmakta ve bir diğer yolu ise kaynaştırma ile eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi MEB (2000) de “özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin uygun eğitim ortamları”, MEB(2006) ‘da eğitsel değerlendirme sürecinde “en az kısıtlayıcı eğitim ortamı” olarak ele alınmıştır. Bir diğer söyleyişle, “Kaynaştırma eğitimi” özel gereksinimi olan öğrencilerin akranları ile aynı eğitim ortamında sınıf ve branş öğretmenleri ile eğitim aldıkları ortamdır(York ve Tundidor, 1995). MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin (2006) 23. maddesine göre kaynaştırma yoluyla eğitim; “özel eğitime ihtiyacı olan

bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları” olarak ifade edilmiştir. En az kısıtlayıcı ortam, özel gereksinimi olan bireylerin en üst düzeyde performanslarını engelsiz olarak sergiledikleri doğal gelişim ortamıdır ve bu ortam belirlenirken ilk olarak normal gelişim gösteren akranlarıyla bir arada eğitim almalarına önem gösterilir (Kargın, 2007).

Kaynaştırma eğitiminde büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Bunun için eğitimci kendisini geliştirmeli, sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilerle kaynaştırma öğrencisini bütünleştirerek birlikte engelleri aşmaya çalışmalıdır. Sınıf öğretmenin öğrenciyi ve diğer öğrencilerini çok iyi tanınması, derslerde kullanacağı öğretim ilke ve yöntemlerine; eğitim temelli davranış müdahale programlarına yönelik bilgi ve donanımının olması önemlidir. Özel gereksinimli çocukların uzun süre ekrana odaklanmak zorunda kalması, derslere katılmada yaşadıkları motivasyon eksikliği, yüz yüze etkileşimin olmaması ve fiziksel temasın olmaması öğrenmelerini zorlaştırmıştır (European Training Foundation, 2020).

Okullarda özel gereksinimi olan öğrencilere kaynaştırma sınıf öğretmenlerine yeterli düzeylerde destek hizmet olanaklarının sağlanamaması; yapılan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sorumluluğunun sınıf öğretmenlerine verilmesine neden olduğu görülmektedir (Sadioğlu, Batu ve Bilgin, 2012). Ayrıca sınıf öğretmenleri özel gereksinimi olan öğrenciler ile ilgili sorunlara çözüm yolu bulmakta güçlük yaşamaktadırlar (Sucuoğlu ve Kargın, 2008; Özmen-Güzel, 2009). Bu araştırma, bu sebeplerden dolayı kaynaştırma sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Uzaktan eğitim yıllardır üniversitelerde bazı derslerde uygulanmasına, aynı zamanda çoğu gelişmiş ülkelerin eğitimi incelendiğinde alternatif eğitim şekli olarak kullanılması için alt yapısı oluşturulmuş ve COVID-19 sürecinde eğitimde kullanılabilir şekilde hayata geçirilmiştir. Ancak Türkiye’de yalnızca üniversiteler bünyesinde sınırlı derslerde kullanılan bu sistem örgün eğitim kurumlarında uygulanmamıştır. Bu nedenle öncelikli olarak bu sistemi kullanma konusunda bilgilendirmeler yapılmış ve ardından uzaktan eğitim sistemi hayata geçirilerek uygulanmaya başlanmıştır. Ancak özel eğitimde öğrenci-aile-öğretmen arasında

yürütülen işbirliği ile eğitim mümkün olduğu uzun yıllardır uygulanan sistemdir. Özel eğitimin uzaktan eğitim sistemi ile yürütülmesi bu nedenle tartışma konusu olmuştur. Bu sebeple özel ve devlet bünyesinde devam eden özel eğitim öğrencilerinin eğitimlerinde de özel eğitim kurumlarında Covid-19 sürecinde de sınırlı olarak yüz yüze eğitim verilmesi konusunda fikir birliğine varılmıştır. Ancak kaynaştırma öğrencisi olarak devlet okulları bünyesinde eğitimlerine devam eden kaynaştırma öğrencileri uzaktan eğitim yolu ile sınıf ve branş öğretmenleri tarafından pandemi sürecinde ailelerin yardımı ile eğitimleri devam etmiştir.

Özel eğitimin en belirgin özelliği, özel eğitime özel gereksinimi olan öğrencilerin sosyalleşmelerini ve ihtiyaç duydukları gelişim özelliklerine uygun eğitimler aracılığıyla var olan performans düzeylerini en üst seviyeye çıkararak kendi kendilerine yetebilir düzeye gelmelerini sağlamaktır. Bu bireylerin akademik, bilişsel, sosyal, davranışsal, dil, iletişim ve etkileşim gibi alanlarda güçlük yaşadıkları saptanmıştır. Örgün eğitim sürecinde BEP'ler RAM'lar aracılığıyla yapılan eğitsel değerlendirmeler ve gözlemler aynı zamanda aileler ve portfolyolar dahilinde oluşturulan kaba değerlendirmeler aracılığıyla BEP'ler hazırlanmaktadır. Bu hazırlanan BEP'ler sayesinde öğrencinin gereksinimleri ihtiyacı olan alanlar doğrultusunda yaş ve zeka seviyesine uygun müfredat doğrultusunda kaynaştırma öğrencisi olarak katılacağı derslere uyarlanmaktadır. Bu uyarlanan BEP içeriklerinde yer alan bireysel öğretim planları ile öğrencilerin öğretimsel uygulamaları içeriği oluşturulmaktadır. Günümüz Covid-19 pandemi döneminde ise tüm örgün ve yaygın eğitim kurumları uzaktan eğitim süreci ile eğitimlerine devam edilmesi kararı alınmıştır. Bu süreçte örgün eğitim sürecinde ayrıcalıklı grup olarak belirtilen özel gereksinimli bireyler en çok etkilenen grup içerisinde yer almaktadır. Kaynaştırma öğrencilerinin bu süreçte tamamen uzaktan eğitime tabi tutulduğu ve bundan kaynaklı olarak uzaktan eğitim sürecinde gerek kaynaştırma öğretmenleri, kaynaştırma öğrencileri ve özel eğitimin olmazsa olmaz basamağında yer alan aileler ile uzaktan eğitim süreci tamamlanmıştır. Ancak uzaktan eğitim sürecinde öğrenciyi gözleme fırsatı olmadığı için BEP hazırlamakta ve öğretimsel uygulama süreçlerinde kaynaştırma öğretmenleri bir takım zorluklar yaşamışlardır. Kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin teknolojik problemlerden dolayı öğrencilerini derse dahil etmekte sorunlar yaşamışlar ve uzaktan eğitim sürecinde BEP hazırlama ve öğretimsel uygulamalarını nasıl gerçekleştirdiklerine yönelik; aynı zamanda uyguladıkları ders

içeriklerinin ve planların nasıl belirlendiği, uygulanıp uygulanmadığına ilişkin bir araştırmanın gerekliliği amacıyla bu çalışma oluşturulmuştur.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde BEP hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğrencilerine verilen öğretimsel uygulama sürecine etkilerine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaç esas alınarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1.3.Araştırmanın Önemi

Sınıf öğretmenleri öncelikle kaynaştırma öğrencisini tanımak için varsa portfolya dosyalarını inceler, aile ve çocuğun çevresinden bilgiler edinir, RAM'dan gelen rapor doğrultusunda kaynaştırma öğrencisinin ihtiyacı olan öğrenme alanlarına uygun kaba değerlendirmesini alınarak uygun eğitim planı hazırlar. Bu öğretim planı BEP'tir. Bu BEP'leri işbirliği ile kaynaştırma öğrencisine eğitim veren öğretmenler, aile ve öğrenci temelli olarak hazırlanır ve uygulanır. Öğretmen eğitici ve yönlendirici aile ise bu süreci evde destekleyerek çocuklarının gelişimine katkı koymaktadır. Ancak uzaktan eğitim sisteminde öğretmen yine eğitici ve destekleyici konumundayken aileler de destekleyici ve eğitici konumunda yer almak durumunda kaldılar. Ebeveynlerin çocuklarına ayırdığı zamanın, sahip olduğu bilgi seviyesi, teknolojiyi kullanma becerileri ve problem davranışlarla başa çıkma becerilerindeki farklılıklar ailelerin farklı alanlarda zorluk yaşamasına neden olmuştur (Saavedra, 2020). Aynı süreç öğretmenler açısından da BEP hazırlama ve öğretimsel uygulama süreçlerinde karşılaşılan güçlükleri belirlemek hedeflenmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde tüm öğrencilerin teknolojik alt yapı yetersizliğinden kaynaklı teknolojik cihazlara ulaşımından kaynaklı yaşanan yetersizlikler, ders içi kullanılacak materyallere ulaşımında yaşanan sınırlılıklar ve belirtilen nedenlerden kaynaklı öğrenciler ve öğretmenler arasında iletişim yetersizliği ve bilgi edinim sürecinde kopukluklar yaşanmıştır. Özel gereksinimi olan bireyler dezavantajlı grup iken uzaktan eğitim süreci ile öğrencilere ulaşım daha zorlu bir süreç halini almıştır. Belli bir süre sonunda özel eğitim okulları yarı zamanlı ve dönüşümlü olarak yüz yüze eğitime açılmış ve böylelikle öğrencilere uygun BEP hazırlama ve öğretimsel

süreçleri yüz yüze uygulanmıştır. Kaynaştırma eğitimi alan ve kaynaştırmada görev yapan öğretmenler ise bu süreci tamamen uzaktan eğitim şeklinde tamamlamıştır. Bu süreçte BEP hazırlanması ve öğretimsel uygulama süreçlerine teknolojik aletlerle ne derece işlevsel olduğu; uzaktan eğitim sürecinin yeterli ve yetersiz olduğu süreçlerin belirlenmesi amacıyla bu çalışma konusu seçilmiştir. Yapılan literatür taramasında daha önce Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğretmenlerinin BEP hazırlama ve öğretimsel uygulama sürecine etkilerine yönelik görüşlerinin olmaması, yapılan bu araştırmanın ileride yapılacak olan araştırmalar için bir kaynak olması açısından oldukça önemli görülebilir.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

1.Araştırma verileri ve elde edilen bulgular, uzaktan eğitim sürecinde eğitim veren ancak 2020-2021 eğitim öğretim yılında İzmir ili içerisinde kaynaştırmada görev yapan 31 öğretmen ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Bireysel eğitim planı: Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin devam ettikleri program dahilinde gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları dahilinde hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır(ÖEHY,2018).

Bireysel Öğretim Planı: Eğitim planında yer alan bireyin tüm gelişim ve akademik gelişim alanlarındaki performansı dahilinde öncelikli eğitim gereksinimlerine göre yıllık amaçların içeriğini oluşturan plandır.

Covid-19:Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak Çin'in Vuhan kentinde Aralık sonlarında solunum yolu güçlüğü belirtileri ile gelişen ve insanlarda yapılan çalışmalar sonucunda tespit edilen 13 Ocak 2020'de tanı alan bir virüs grubudur. (Sağlık Bakanlığı,2019).

Özel Gereksinime İhtiyacı Olan Birey: Özel gereksinimi olan bireyler akranlarından farklı gelişim özellikleri sağlayan bireylerdir (Kargın,2004).

Kaynaştırma: Özel gereksinimi olan öğrencilerin normal gelişim gösteren bireylerle tüm eğitim ihtiyaçlarını bir arada sergiledikleri eğitim ortamı uygulamalarıdır (Batu, 2017).

Kaynaştırmada Görev Yapan Öğretmen: Görev yaptıkları okullarda öğrencilerine temel düzeyde eğitimini veren MEB tarafından ataması yapılarak ücreti devlet tarafından karşılanan, özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine katkı koyan kişilerdir (Gür,2018).

Öğretimsel Uygulama: Öğrencinin ihtiyaç duyduğu gelişim alanlarına uygun olarak akademik ve günlük yaşam alanlarında öğrenme gereksinimlerine uygun olarak dersin içeriğinin düzenlenerek öğrenciye sunulmasıdır (TÖEHY,2018).

Pandemi: Bir hastalık veya enfeksiyonun ülkeler ve kıtalar genelinde etki göstermesidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde özel eğitim kavramının tanımına, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerine ve eğitim haklarına yönelik bilgiler verilecektir. Ayrıca uzaktan eğitim ile ilgili gerekli tanımlamalar ve bu süreçte değişen süreçlerle ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra sırasıyla uzaktan eğitimin Türkiye ve dünyadaki gelişimine yönelik tarihsel süreçler hakkında bilgiler verilecektir.

2.1.Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci

İçerisinde bulunduğumuz süreçten kaynaklı eğiti-öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim adı altında teknolojik aletler, e posta ve video yöntemleri ile sağlanmaktadır (İşman, 2011). Uzaktan eğitim kavramı ilk olarak 1892 yılında Wisconsin Üniversitesinin eğitim kataloğunda bahsi geçmiş ardından Alman eğitimci Otto Peters tarafından 1960 yılında Almanya’da tanıtımı yapılmış, ilk önce yazışma olarak başlamıştır. Ardından uzaktan eğitim uygulamaları radyo, televizyon, telefon ve bilgisayar sayesinde günlük hayatın içerisine yerleştirilmiş ve elektronik mektup, bilgisayarlı konferans ve internet tarzı çok içerikli sunum programlarından faydalanılmaktaydı (Kaya, 2002) .

Uzaktan eğitim, geniş eğitim fırsatları sunmasının yanında dezavantajları da bulunan eğitim faaliyetidir. Uzaktan eğitim, istenilen yer, zaman, mekan ve ortamlarda eğitim ve öğrenme olanağından kaynaklı engelleri yok etmektedir (Adıyaman, 2002). Kaya’nın (2002) ifade ettiği şekilde uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlama, çoklu eğitim ortamı sağlama, maliyeti azaltma, bireysel öğrenmelere olanak sağlama, öğrenme sorumluluğu sağlama, kitleleştirme ve bireyselleştirme olanaklarını bir arada sunma, zaman ve mekan durumlarını ortadan kaldırma şeklinde avantajları mevcuttur. Uzaktan eğitimin bu muazzam olanaklarına karşılık dezavantajları mümkündür. Uzaktan eğitimin, asosyalleşmelerine neden olmakta, yardım gereksinimi olan öğrencilere yardım olanağı yapamama, uygulamalı derslerden yeterince aktif bulunamama şeklinde dezavantajlara neden olduğu durumlar mevcuttur (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim etkinlikleri geçmişe yönelik içeriği

bulunması uzaktan eğitim yoluyla özel eğitim faaliyetlerinin sağlanması işlevselliği yeni olan sistemdir.

Uzaktan eğitim geçmişi eski yıllara dayansa da günümüz sistemi ve pandemi kaynaklı popülerliği ile çok yönlü olarak kullanılmaya başlanmıştır. Eğitimin bireyselleşmesiyle önemi hız kazanan uzaktan eğitim faaliyetleri hızlı bir değişim ve gelişim ile oldukça çeşitlenmiştir. Dünyanın birçok yerinde uzaktan eğitim ciddi finansal yatırımlarla desteklenmiştir. Ülkemizde de bu alanda çalışmalar gerçekleştirilmekte özellikle üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı bu alana yönelim sağlayarak öğrencilerin ve personellerinin eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarını kullandıklarına rastlanmıştır (Kaçan, Gelen.2020). Anderson ve Dron'a (2011) göre uzaktan eğitim, zaman koşulları içerisinde yenilik gösteren teknik ve sosyal gelişmeler tarihsel süreç olarak sürekli geliştiren, teste tabi tutan ve uygulayan kişilerin düşünce ve davranış kalıplarına uygun olarak şekillenir. Türkiye'de ilk defa uzaktan eğitim 1927 yılında okuma-yazma öğretmek amacıyla tartışma konusu olmuş ancak halkın okuryazarlık seviyesi düşük olduğu için 1956 yılına kadar uygulamaya konulamamıştır. 1978 yılı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Açık Üniversite" kurulması için öneride bulunulmuştur. Ancak öneri 1981'de işlevsellik kazanmış ve Anadolu Üniversitesi bünyesinde üniversite kademesinde eğitim veren ilk Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur (Gelişli, 2015). 1990 yılından sonra başka üniversiteler de uzaktan eğitim faaliyetlerini kullanmaya başlamıştır. 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı sayesinde açık öğretim lisesi ve 1998'de ise 6, 7 ve 8'inci sınıflar için eğitim faaliyetlerinin devamı için açık ilköğretim okulu faaliyete başlamıştır (Demiray ve Adıyaman, 2002). Günümüzde ise UZEM adı altında eğitim kademelerinde kullanılmaktadır. Bu süreçte EBA programı ile COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sistemi tüm eğitim kademelerinde işlevsel olarak kullanılmaktadır.

2.1.1 Covid -19 Pandemi Süreci ve Eğitim

2019 yılında ülkemizde tespit edilen Covid-19 pandemi süreci itibariyle başta sağlık olmak üzere eğitim, hukuk, finans, sosyal ve çocukların özellikle pedagojik olarak tüm yaş grupları için zorlayıcı süreç başlamış oldu. Pandemiden kaynaklı olarak yüz yüze eğitimler yerlerini zorunlu olarak uzaktan eğitim sürecine bırakmak durumunda kalmıştır.12 Mart 2019 yılında ülkemizde ilk vakanın tespit edilmesiyle pandemi

süreci içerisine girmiş olduk. 23 Mart 2019 süreciyle birlikte 2019-2020 eğitim öğretim dönemleri tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim sürecine girdiği görülmüştür. Çinin Wuhan eyaletinde ilk olarak ortaya çıkan ve kısa sürede etkisini tüm dünyada gösteren Koronavirüs Hastalığı 2019 (Covid-19) etkisi altına aldığı görülmüştür. Dünya Sağlık Örgütü kısa adlandırma amacıyla Koronavirüs Hastalığı 2019'un kısaltılmış hali Covid-19 belirlemiş bu süreç pandemi olarak ilan edilmiştir (Eskici, 2020). Dünya genelinde Covid-19 bakıldığında 13 Aralık 2021 tarihi itibariyle pandemi kaynaklı tüm dünya genelinde saptanan veriler toplamı 266.693.221 olgudan 240.244.347 kişinin iyileştiği, 5.277.821 kişinin ise yaşamını yitirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır (World Health Organization, 2021). Türkiye'de ise Covid-19 olgu sayısı 8.921.150, iyileşen hasta sayısı 8.462.323'tür. 78.017 kişinin ise yaşamını yitirdiği açıklanmıştır (World Health Organization, 2021). Pandemi döneminde ABD, Almanya, Fransa, İspanya, Kıbrıs, İtalya, Çin ve Avusturya gibi birçok ülkede yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitime geçilmiştir. Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de eğitim, uzaktan devam edecek biçimde dijital ortama taşınarak bu süreç başlamıştır. MEB, gelişim süreçleri sağlıklı gelişen çocuklarla özel eğitim gereksinimli çocukların Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden derslerine devam edeceğini açıklamıştır. Ayrıca TRT üzerinden de belirli saatlerde derslerin işleneceği belirtilmiş ve böylelikle gerekli dijital teknolojik ve donanımına sahip olmayan öğrenciler, televizyon kanalı üzerinden dersleri izleyebilme imkanına ulaşmıştır (Özer, 2020; Erden, 2021).

Covid-19 pandemisi yayılım alanı, etki ve sonuçları nedeniyle insanoğlunun yakın zamanda karşı karşıya kaldığı krizlerin en etkili olduğu ifade edilmektedir (Karip, 2020; Mohapatra, 2020; ILO, 2020; Crețu, Honțuș, Alecu, Smedescu ve Ștefan, 2020). Covid-19 pandemi sürecinde özellikle yaşlılar risk grubunda kabul edilmekteyken; çocuk ve bebeklerin ise potansiyel taşıyıcı ve bulaş riski en fazla olduğu grup olarak belirtilmiştir. Çocuklar, yetişkinlerin duygu ve davranışları ile hızlı biçimde adapte olabilmektedir. Açıklanılması ve öngörülmesi zor olan davranışların uygulandığı durumlar, çocuklar için tehdit olarak algılanır ve kaygıya yol açmaktadır. Pandemi sürecinde de toplum genelinde bir belirsizliğin olması karmaşık süreçlere yol açmış ve çocuklarda bu karmaşık süreçte kaygı oluşturabilecek risk faktörleriyle karşı karşıya kalmıştır (Dalton ve diğerleri, 2019; Dalton, Rapa ve Stein, 2020).

2.1.2. Covid-19 Pandemi Sürecinin Eğitim ve Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Pandeminin en fazla etki büyüklüğü olan alanlarından birisi de eğitimidir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNICEF, 2020) pandemi sürecinde öğrencilerin %91'inden daha fazlasının etkilendiğini ve belirtilen rakam olarak 1,6 milyar öğrenciye karşılıktır. Dünya genelinde 1.5 milyardan fazla öğrenci, ortalama 63 milyon öğretmen okulların kapatılmasıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu süreçte her ülke eğitimin aksamaması için kendi politikasının oluşturarak çeşitli önlemler almıştır (Balcı, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinin en genel tanım olarak öğretmen ile aynı zamanda öğrencilerin ayrı vakit ve yerlerde olmaları nedeniyle, ders içeriklerinin aktif olarak işlenmesi sürecine teknolojinin katılması sürecidir (Valentine, 2002). Başka bir açıklamaya bakıldığında uzaktan eğitim, ders alma ve bilgi sürecinde birbirlerinden ayrı ve uzak olmaları ile farklı öğretim yaklaşımlarının tanımlanmasıdır (Uşun, 2006). Her iki tanım dahilinde uzaktan eğitim sürecinde en önemli noktayı kaynak ve alıcının ortam ve yerleri farklı bilgi teknolojilerini ise aktif olarak kullandıkları sistemlerdir. Son yirmi yıldır aktif olarak kullanılmakta ve bu durum kültürel kargaşaya etki etmektedir (Bayrak, Aydemir ve Karaman, 2017). Dijital ortamın zorunluluğundan kaynaklı teknolojiler hayatımızda çevrimiçi ve çevrimdışı olarak önemli bir yer tutmaktadır (Fidalgo, Thormann, Kulyk ve Lencastre, 2020).

Eğitim kesintisinin olması, akademik başarı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan araştırmada iki aylık bir eğitim kesintisinin akademik başarıyı %6 oranında azalttığı belirlenmiştir (Erden,2021;Burgess ve Sievertsen, 2020). 2013 yılında Batı Afrika'da görülen EBOLA salgınında da en çok etkilenen grup ayrıcalıklı öğrencilerin yer aldığı grup olmuştur. Covid-19 pandemi sürecinde zorunlu olarak geçilen uzaktan eğitim sistemi için yeterli ön hazırlıklar yapılmadan uzaktan eğitime geçilmesi eğitimin her kademesinde bir takım sorunlara yol açmış ancak özel gereksinimli olan ayrıcalıklı grup öğrencilerinde ve kaynaştırma öğrencilerinde bu zorluklar üst düzeye çıkmıştır. Dijital ortamların uzaktan eğitim sürecinde zorunlu olması; normal süreçte öğrenciler, öğretmenler ve ebeveynler interneti kullanıyor olsa da eğitimin dijital ortama taşınması, eğitimde çeşitli sınırlılıkların oluşumuna sebep olmuştur. Bu sınırlılıkların başında ise bütün öğrencilerin eşit olanaklara ve dijital ortamı kullanma becerisine sahip olmamasından kaynaklı olarak farklılıkların oluşması gelmektedir (Iivari ve diğerleri, 2020;Erden,2021).

Ani dijital dönüşüm hareketi, öğrencilerin ve öğretmenlerin hazırlıksız biçimde kendilerini dijital ortamda eğitimi devam ettirirken bulmalarına neden olmuş (Papagiannidis, Harris ve Morton, 2020;Erden,2021); eğitimin içerisine teknolojinin dahil edilmesi öğrenci, öğretmen ve aileler açısından ciddi düzeyde zorluklara neden olmuştur.

Eğitimde dijital teknolojinin kullanılmasında öğretmenler ve öğrenciler arasında ciddi farkların oluşu, dijital teknolojinin etkin kullanılmaması ve her öğrenciye yarar sağlayamaması, öğrencilerin bu teknolojiye ulaşmada sorunlar yaşaması eğitim üzerinde olumsuz etkiler bırakmıştır (European Training Foundation, 2020).

Uzaktan eğitim ev ortamında gerçekleşerek okul sürecinden uzakta verildiği için özel gereksinimli öğrenciler için büyük sorunlar oluşturmakta, özel gereksinimi olan öğrencilerin yüz yüze aldıkları eğitim sürecindeki bilgilerin unutulduğunu belirtmektedirler (Mengi &Alpdoğan,2020).

2.1.3. Covid-19 Pandemi Sürecinin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi

Yüz yüze eğitimin uzaktan eğitim sürecine geçmesiyle birlikte öğretmenler açısından da olumlu ve olumsuz olarak birçok etkisi olmuştur. Uzaktan eğitim sistemi ile birlikte evler hem okul hem de eğitim alanı haline dönüştürülmüş ve böylelikle dijital eğitim yaygın hale gelmiştir. 23 Mart 2020 itibari ile öğrencilerin uzaktan mobil uygulamalar aracılığıyla derslerinin devam edilmesi sürecine başlanmıştır (Koçak Tufan, 2020). Böylelikle okullarda görev alan eğitimci ve öğrencilerin hepsi uzaktan eğitim sürecine uygun olarak eğitim işleyişine geçişi sağladıkları görülmektedir. Uzaktan eğitimin en büyük dezavantajı olarak karşımıza çıkan “eğitimde fırsat eşitliği” kavramı yerine fırsat eşitsizliği ile öğrencilerin uzaktan eğitim içeriklerine eşit olanaklarda erişim sağlayamaması olarak karşımıza çıkan sorundur (Pınar ve Dönel Akgül, 2020).

Kırmızıgül(2020) pandemi süreciyle öğretmenlerin teknolojik açıdan gelişimlerinde olumlu gelişmeler görüldüğü belirtilmiştir. Yılmaz, Güner, Mutlu ve Doğanay (2020) ise uzaktan eğitim süreci karmaşıklıklardan kaynaklı anlamlı düzeyde öğretmenlerde strese neden olmuştur. Başlıca nedeni sistemin nasıl işleyeceğine dair bilinmezlikler ve yetersiz teknolojik cihaz kullanımı neden olduğu belirtilmiştir. Bu süreçte öğrencilerin derse katılma düzeyleri ve öğrenci motive durumlarının da eğitimcilerden sorumlu olması durumları stres ve kaygı düzeylerini artırdığı

mevcuttur (Çelikdemir ,2020). Uzaktan eğitim ve pandemi süreci kısıtlamalarından dolayı çevrimiçi platformların aktif olması kaynaklı sosyal yaşantılar ve ilişkilerde değişikliğe neden olmuştur (Burgess ve Sievertsen, 2020;Erden,2021).

Çetinkaya ve Aydın(2020), çalışmalarında öğrenciler ile aile ya da teknoloji yetersizliğinden kaynaklı iletişim sağlayamama, ailelerin bilgi ve rehberlik alanlarında yetersiz olmaları, öğrenme eksikliklerinin oluşması, ailelerin yüksek beklentileri gibi durumlar aileler üzerinde kaygı ve baskıya aynı zamanda stres yaşamalarına neden olmuştur. Pandemi öncesi süreçte gerek kaynaştırma, gerek özel gereksinimli bireyler ya da normal gelişim gösteren öğrenci portfolyoları oluşturulmasında birebir ya da kağıt kalemler kullanarak, gerekli testlerle değerlendirmeler alınırken; bu süreçte ailelerden edinilen bilgiler ve ödevlendirmelerle öğrencilerin performansları ve puanlamalar yapılması öngörülmüştü. Fakat Milli Eğitim Bakanlığı 14 Ocak 2021 'de yaptığı açıklamada, ilk dönem yapılan yüz yüze sınavların karne notuna etki etmeyeceğini bildirmiştir (MEB, 2021). Bu durum öğretmenlerin, herhangi bir not hedefi olmayan öğrencilerin dersi dinlemeye yönelik motivasyonların düşmesi nedeniyle uzaktan eğitime çekme noktasında problem yaşamalarına neden olmuştur. Derse katılımın az olduğu durumlardan dolayı da öğretmenlerin de motivasyon kaybı yaşadıkları söylenebilir. Bütün bu durumlar dersin etkili ve verimli olma düzeylerini azaltabilmektedir (Erden,2021).

Öğrencilerinin teknolojik aletlere ulaşımında ve bu süreçte öğrenci ve ailelerle iletişim kurmak için Skype, WhatsApp, Zoom, Google Meet gibi uygulamalar üzerinden iletişim kurarak eğitin devamlılığını sağlamaya çalışmışlardır. İnternet ağlarına hiç ya da yetersiz ulaşma durumlarıyla sık bir şekilde karşılaştıkları için kaygı ve stres düzeylerinin artmasına bu durumda motivasyon eksikliğine neden olmuştur (Çetinkaya Aydın,2020).

Yetersizliği olan ayrıcalıklı birey ve çocuklar pandemi sürecinden en fazla etkilendikleri görülürken (Kara, 2020; Karip, 2020); eğitim süreçlerinde farklı materyaller, farklı yöntem ve tekniklerle uygun materyaller kullanılması aynı zamanda birebir temasa daha fazla ihtiyaç duymaları nedeniyle etkilenme oranı en yüksek olan grup olarak belirtilmiştir. Çetinkaya ve Aydın (2020) eğitimcilerin belli bir bölümü grup eğitimine tabi olan okullar ile kırsal bölgelerdeki okullarda teknolojik cihazlara ulaşma olanağı eksikliğinden kaynaklı öğrencilere eğitim

olanaklarının sağlanamadığını belirtmişlerdir. Belirtilen sebeplerden kaynaklı özel eğitim branş öğretmenleri ile kaynaştırma eğitimi öğretmenlerine düşen görev ve sorumlulukların arttığını belirtmiştir.

2.1.4. Covid-19 Pandemi Döneminin Özel Gereksinimli Bireyler ve Kaynaştırma Öğrencileri Üzerine Etkisi

Covid-19 pandemi döneminin hızla yayılan etkisi ve sürekli değişen varyantları ile okullar ve özel gereksinimli bireyler özellikle rutinleri olan çocuk ve yetişkinler için sağlık, eğitim, sosyalleşme vs. birçok alanda farklı boyutlarda sorunlar meydana gelmiştir.

Kara (2020) Covid-19 süreci insanoğlunun faaliyetlerinin tümünün etkilendiğini fakat bazı grupların çok etkilendiğini belirtmiş özel gereksinimi olan bireyleri ayrıca belirtmiştir. Özel gereksinimi olan bireylerin genel sağlık sorunlarının özellikle akciğer sorunları, diyabet gibi ve kalp hastalığı, obezite benzeri Covid-19 seyrini kötüleştirecek tetikleyici rahatsızlıklardan dolayı ekstra dikkat etmeleri gerekliliğine önem çekmiştir (United Nations, 2020). Bu nedenlerden kaynaklı özel gereksinimi olan bireylerin bilinen rahatsızlık veya hastalıklarına uygun yardımcı sağlık elemanı takviyesine sağlanmasına vurgu yapmıştır. Çünkü uygun ve anında müdahalenin yapılması olumsuz sonuçlara neden olacağını belirtmişlerdir (United Nations, 2020; WHO, 2020;Erden 2021).

Karabulut (2020), özel gereksinimli bireylerin aileleriyle yaptığı görüşmesinde Covid-19'un etkileri üzerinde durmuş ve Covid-19 nedeniyle özel gereksinimli bireylerin eğitimleri aksadığından kazanılan becerilerin bir kısmında gerilediklerini, davranış sorunlarının olduğu ve günlük rutinlerinin bozulduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple aileler, özel eğitim kurumlarının açılmasını ve yüz yüze eğitime geçilmesini istediklerini belirtmiştir.

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği (2020) bu çocukların aldıkları rehabilite amaçlı fizik tedavi gibi hizmetlerin aksadığını bu durumun da özel gereksinimli bireylerin gerilediğini belirtmiştir.

Özel gereksinimli bireyler ve bu grup içerisinde yer alan kaynaştırma öğrencileri sağlık açısından riskli olanlar grubunda yer almasına rağmen 12 Ekim 2020 tarihinden itibaren okul öncesi özel eğitim merkezlerinde 5 gün, bağımsız özel eğitim okullarındaki tüm eğitim kademe ve sınıflarında haftada 2 gün, diğer okul tür

kademelerinde özel eğitim alt sınıflarında 1,2,3,4 ve 8. Sınıflarda haftada 2 gün, okul yönetimi planlamasıyla yüz yüze eğitim verilecektir (MEB, 2020). Ancak bu kararın özel gereksinimli bireylerin için bir dizi olumsuz etkilere yol açtığı ifade edilmiştir.

Pandemi döneminde çocukların çok fazla dijital ortamla baş başa bırakılması zorunluluğu ve artan sosyal medya kullanımı siber zorbalığa maruz kalmalarına neden olabilmektedir (Imran, Zeshan ve Pervaiz, 2020). Ayrıca özel gereksinimli ya da kaynaştırma eğitimi alan çocukların takıntılarının pandemi sürecinde artacağı ya da karantina kuralları çerçevesinde farklı takıntılar meydana getirebileceğini belirtmiştir (Meier ve diğerleri, 2020).

2.1.5.Covid -19 Pandemi Sürecinde Özel Gereksinimi Olan Bireylere ve Kaynaştırma Öğrencilerine Sağlanan Hizmetler

Özel gereksinimi olan bireylere pandemi sebebiyle zorunlu olarak uzaktan eğitime yardımcı olacak ve ilerlemelerini sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla farklı özel program ve içeriklerin oluşturulduğu;

1. “Özelim Eğitimdeyim” mobil uygulaması 25 Nisan 2020 tarihinde öğrencilerin erişime olanak sağlanan uygulama dahilinde bilişsel alan, okuma yazma becerileri, matematik, hayat bilgisi içerikleri, günlük yaşam becerileri, iletişim becerileri alanları, sosyal becerileri alanı gibi alanlara yönelik eğitim videoları dahilinde tüm özel eğitim ders gibi bu alanlara yönelik interaktif uygulama süreçlerini içeriyor.
2. Özel gereksinimli bireyler için TRT EBA TV içeriğinde eğitimciler videolar hazırlamış; birinci ve ikinci kademe seviyesindeki kaynaştırma eğitimi alan bireylere uygun olarak Türkçe, matematik ve hayat bilgisi ders içeriklerine yönelik 30 yeni video içeriği oluşturulmuştur. Dersler 17 Nisan 2020 tarihi süreci ile yayınlanmaya başlamıştır.
3. “Özel Çocuklarımızla Eğlenceli Etkinlikler Takvimi” adlı kitabın tanıtıldığı görülmektedir. Bu kitap 3 ciltten oluşmakta ve okulöncesinden başlayarak üçüncü kademe ders içeriklerini de kapsamaktadır. Tüm bu sağlanan olanaklar dahilinde destek veya sağlanan hizmetlerin yetersiz aynı zamanda istenilen verimliliği tam olarak karşılayamadığı belirtilmektedir (MEB,2020;Akbulut, Şahin ve Esen, 2020; Salman, 2020).

TRT EBA TV üzerinden kaynaştırma öğrencileri birçoğu ailelerinin desteği ile uzaktan eğitim sürecini tamamladılar. Ancak tüm bunlar yetersiz ve eksik kaynak olarak görüldü. Bunun nedeni olarak çocukların dijital aletleri pekiştirici olarak kullanılırken; daha çok ders aracı olarak kullanılmasıdır (Akbulut, Şahin ve Esen ,2020).

2.1.6. Covid-19 Pandemi Sürecinin Özel Gereksinimli Bireylerin Aileleri Üzerine Yansımaları

Pandemi sürecinde aileler hem öğretici hem de destekleyici konumunda rol üstlenmiş bu durumda aileler üzerinde stres ve kaygı düzeylerinin artmasına sebep olmuştur (Karip,2020).

Zihin yetersizliği olan çocukların babalarının uzaktan eğitimde WEB tabanlarına bakış açısını incelenmiş ve babaların web destekli alıştırma materyalinde grafik deseni ilkelerine eşdeğerliği sayesinde bunun zihin yetersizliği olan çocukların babaları için yetişkin eğitimleri dahilinde pedagojik bir yapı oluşturacağı saptanmıştır (Meral,2006).

Ekran odaklı olan eğitim ile çocuklarının daha çok gerileyeceği ve bazı takıntılar meydana getireceği endişesi ailelerde üst safhada görülmektedir. Bu olumsuzlukların başında odaklanmada yetersizlik ve derslerde gerileme sayılabileceğini belirtmiştir (Burgess ve Sievertsen, 2020; Karip, 2020).

Sani Bozkurt, Bozkuş Genç ve diğerler(2020) araştırmaları dahilinde pandemi kısıtlama aşamalarında Türkiye’de özel gereksinime ihtiyacı olan öğrenciler aynı zamanda ailelerine yönelik yürütülen uzaktan özel eğitim uygulama içerikleri dahilinde uzman bakış açısı ele alınarak ortaya konulmuş ve uygulamalar sistemsiz bir şekilde ülke genelinde yaygınlaştırılarak yetersizlik grupları kullanımı amacıyla mobil uygulamalar zenginleştirilmiş, aile odaklı destek sistemlerinin oluşturulması benzeri olayların bu süreçten çıktılar elde edilmiştir. Özellikle resmi kurumlar aracılığıyla iyi uygulama örnekleri adı altında sunulan salgın sonrasında da devam etmesi gerekliliğine karar verilmiştir. Aileler öğretmenlerden çok fazla beklenti içerisine girmiş ve bu durum pek de işlevsel olmamıştır (Çetinkaya Aydın,2020).

2.2.Özel Eğitimin Örgün Eğitime Katılma Tarihçesi

Dünya tarihine bakıldığında özel gereksinimi olan bireylerin eğitimlerine yönelik ilk sistematik olarak çabalar 16. yüzyılda görülmekle beraber (Gearheart, Weishahn ve Gearheart, 1996), okullaşma süreci 1700'lü senelerin başından 1900'lü senelerin ortalarına kadar artarak devam ettiği görülmüştür (Gearheart, Weishahn ve Gearheart, 1996; Stainback ve Stainback, 1996; Wood, 1998 akt. Kargın, 2004).

Türkiye'de ise bu süreç özel eğitim hizmetleri bütünüünün örgün eğitim süreci içerisine katılması 1889 senesinde İstanbul Ticaret Mektebi işitme yetersizliği olan çocukların eğitimlerinin verildiği okulun açılmasıyla başladığı görülmüştür. Ardından görme yetersizliği olan bireylerin eğitimleri, ilk sistemli okullar olarak devam etmiş ve 30 yıl eğitimin süreci sonunda kapatılmıştır. Belirtilen tarihten sonra özel eğitim adı altında uzunca süre çalışmalara rastlanmamıştır. 1921 senesinde İzmir merkezli özel Sağırılar-Körler Okulu kurulmuş ve bahsi geçen okul Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bünyesinde 1924 senesinden 1950 senesine değin hizmet vermiş aynı sene Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine devredilmiştir (Akçamete, 1998).

1952 senesinde Gazi Eğitim Enstitüsünde özel eğitim şubesi kurulmuş ve açılımı sağlanmıştır. 1950 senesinden 1980 senesine dek özel eğitim hizmetleri, İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde şube müdürlüklerince devam ettirilmiştir. 1980 senesinde Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 1983 senesinde ise Genel Müdürlük Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı'na çevrilmiştir. 1983 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Özel Eğitim Öğretmenliği lisans eğitimi programı açılmıştır. 1990 senesinde Anadolu Üniversitesinde Özel Eğitim Bölümü öğretmenliği bölümü kurulmuştur. Ardından Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi ve diğer üniversitelerce özel eğitim alanına yönelik çalışmalar sürdürülmüştür. 30.4.1992 tarihli karar gereği kabul edilen 3797 sayılı kanunla "Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü " kurulmuş, 23 daire başkanlığı bünyesinde oluşturulmuştur. Özel eğitim hizmetlerinin Bakanlık taşrada belirtilen genel müdürlük, taşra örgütü olarak illerde Milli Eğitim Müdürlüğü içinde bir müdür yardımcısı ile ona bağlı "Rehberlik ve Araştırma Merkezleri" aracılığıyla yönetimi devam ettirilmiştir (Akçamete, 1998). Özel eğitim kurumları ise taşra örgütünün belli parçasını oluşturmuş.

06.06.1997 tarihli 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yetersizliği olan özel eğitim esasları belirlenmiştir. Günümüzde çocukların var olan yeteneklerinin geliştirilmesi için Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. Özel gereksinimi olan çocukların büyük kısmı normal gelişim gösteren akranları ile aynı okullarda kaynaştırma uygulamalarında, küçük bir bölümü okulların bünyesinde kurulan özel alt sınıflarda eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını devam ettirmektedirler. Kaynaştırma eğitiminin yaygınlaştırılması çalışmaları devam etmektedir. 573 sayılı KHK ardından 2000 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiş ve özel gereksinimli bireylerin uygun eğitim ortamları belirlenmiştir. 2006 senesinde Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde eğitsel değerlendirme sürecinde ‘en az kısıtlayıcı ortam’ kavramı kullanılmıştır (MEB, 2006). 7 Temmuz 2018 yılı 30471 sayılı resmi gazetede yürürlüğe giren özel eğitim hizmetleri yönetmeliği kapsamında destek eğitim odaları açılarak kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine geçiş süreci başlamış oldu (TÖEHY,2018).

2.2.1. Covid-19 Süreci Ve Bireysel Eğitim Planı Hazırlama- Uygulanması İle İlgili Çalışmalar

Okul yöneticilerinin (müdür/müdür yardımcısı) özel gereksinimli öğrencilere Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) hazırlanması ve uygulanması hakkındaki görüşleri araştırılmış ve araştırma sonunda, okul içerisinde görevli yöneticilerin genelinin özel gereksinime ihtiyacı olan çocuklara yönelik BEP hazırlanması/uygulanmasının zorunluluğu olduğu, bahsi geçen konuda kısmen bilgi sahibi oldukları, eğitimlerinin yetersiz olduğu ve eğitime yönelik gereksinimleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır(Ayanoğlu, & Gür-Erdoğan, 2019).

İlik (2019) araştırmasında üstün yeteneğe sahip olan öğrencilerin eğitimlerinin düzenlenmesinden sorumlu olan öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda yetersiz oldukları ve bilgi donanımlarının eksikliğine ulaşılmıştır. Şahin ve Gürler (2018) kaynaştırma sınıfları ve destek eğitim odasında görevli öğretmenlerin BEP hazırlanmada yaşanan güçlüklerin belirlenmesiyle ilgili olarak öğretmenlerin genellikle BEP hazırlama sürecinde, geliştirme aşamasında ve veli-öğretmen işbirliği sürecinde problemler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye’de koronavirüs (Covid-19) pandemisi döneminde özel gereksinimli öğrencilere yönelik sağlanan uzaktan eğitim faaliyetlerinin özel eğitim

öğretmenlerinin görüşlerine ve deneyimlerine yönelik durum çalışması gerçekleştirilmiş ve araştırma sonunda; Türkiye’de koronavirus (Covid-19) pandemisi döneminde sağlanan uzaktan eğitim hizmetlerinin özel gereksinimli öğrencilerin günlük yaşam becerilerinin geliştirilmesine yönelik katkısı olduğu vurgulanırken, bu dönemde sağlanan uzaktan eğitim hizmetlerinde özel gereksinimli öğrencilerin birbirlerinden farklı eğitsel ihtiyaçlarına uyarlanabilirlik konusunda güçlük yaşandığı görülmüştür (Akbayrak, Vural,& Açar,2021). Pandemi sürecinde ailelerin çocuklarının eğitimlerine nasıl dâhil olduklarıyla ilgili de araştırmalar da bulunmaktadır (Cahapay, 2020).

2.2.2. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2012)’nin dördüncü kısım birinci bölümünde yer alan, 23. madde 2. bölümde belirtildiği şekilde kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin eğitim ve öğretimleri akranları ile aynı eğitim plan ve programı dahilinde düzenlenmelidir.
- b) Özel gereksinimi olan bireylerin eğitimleri tam zamanlı ya da yarı zamanlı olarak planlanmalıdır.
- c) Belirtilen eğitim hizmetleri, özel gereksinimli olan öğrencilerin eğitim performansları ile öncelikli olarak ihtiyaçları doğrultusunda planlanır.
- ç) Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi alan bütünleştirme kapsamında kaynaştırma okulu dahilinde kayıtlı oldukları okulun ve sahip oldukları yetersizlik düzeyi doğrultusunda uygun eğitim programına kayıt edilerek eğitimleri devam eder. Öğrencilerin yetersizlik tür, derece ve belirlenen eğitsel performansları dahilinde BEP hazırlanarak uygulanır.
- d) Yönetmeliğin 73. Maddesi gereği BEP geliştirme ekibi oluşturulur.
- e) Kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okullar dahilinde ve belirlenen kurumlarda öğrencilerin yetersizliğine uygun fiziksel olarak, sosyal olarak, psikolojik olarak şekilde ortam düzenlemeleri gerekli olarak yapılmalıdır. Bahsi geçen eğitim kurumlarında öğrenciye uygun olan eğitim hizmetlerinin işlevsel bir şekilde

yürütülebilmesi için özel ve farklı araç-gereçlerle eğitim materyalleri uygun olarak temin edilir ve destek eğitim odalarının açılması gerçekleştirilmiş olur.

f) Kaynaştırma uygulamalarına yer verilen okul ve kurumlarda başta personel olmak üzere normal gelişim gösteren öğrenciler ve aileleri, özel gereksinime ihtiyacı olan öğrenciler hakkında RAM'dan gelen rapor doğrultusunda okul müdürü ile BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.

g) Kaynaştırma eğitiminde bir sınıfa en fazla iki kişi olacak şekilde düzenleme yapılmalıdır.

ğ) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

h) Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi için gerekli destek eğitim düzenlemeleri yapılmalı ve böylelikle destek eğitim odaları uygun düzenlemelerle oluşturulmalıdır.

ı) Kaynaştırma eğitimi dahilinde normal akranları ile birlikte bazı derslere ve sosyal aktivitelere katılımları için gerekli düzenlemeler sağlanmalıdır.

i) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler için uygun yöntem, materyal, araç-gereç ve öğretim yöntem-teknikleri ile uygun değerlendirmeler için ölçme araç-gereçleri sağlanmalıdır.

j) Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan okul ve kurumlarda ayrı sınıf açılması şeklinde de program uygulanabilir.

k) Normal gelişim gösteren öğrenciler gönüllülük esasına bağlı kalınarak yakınlarında bulunan özel eğitim okulları sınıflarına kayıt yaptırarak dahil olabilirler. Sınıf mevcutları en fazla 5 tanesi özel gereksinimli öğrenciyi geçmeyecek şekilde okulöncesi düzeyde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 kişiden oluşmaktadır.

2.2.3. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama Ölçütleri

Özel Eğitim Yönetmeliği (2012), madde 69 içeriğinde belirtildiği gibi Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ölçütleri özetle şunlardır:

a) Kaynaştırma uygulaması dahilinde özel gereksinimi olan öğrencinin gereksinimine uygun olacak çevre, ortam, koşul ve içerikler uygun olarak destek eğitim programı dahilinde düzenlenmelidir. Öğrencinin fiziksel, sosyal, psikolojik olarak kendini rahat hissettiği destek eğitim ortamı düzenlenmelidir.

b) Kaynaştırma uygulamalarına devam edecek öğrencilerin birden fazla yetersizliği olmamasına, erken yaşta tanılanmış, ailesinin iş birliğine açık ve eğitim almaya yatkın, cihaz kullanması gerekenlerin mutlaka cihazlandırılmış, zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizliği olmalarına dikkat edilir.

c) Kaynaştırma uygulamaları eğitimi verilen ortamda personel, eğitimci ve normal gelişim gösteren öğrencilerin aileleri dahil olmak üzere öğrencilerin bireysel ve gelişim özelliklerine yönelik bilgilendirmeler yapılmalıdır.

2.2.4. Kaynaştırma Uygulamalarından Faydalanan Özel Gereksinimli Öğrenciler

Kaynaştırma uygulamalarından yararlanan özel gereksinimi olan bireyler yetersizlikleri baz alınarak tanımlamalara bulunmuştur. Türkiye Özel Eğitim Yönetmeliğinde (2018) belirtilen şekli şu şekildedir;

1. Ağır derecede zihinsel yetersizliği olan birey
2. Birden fazla yetersizliği olan birey
3. Çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
4. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan birey
5. Dil ve konuşma güçlüğü olan birey
6. Duyusal ve davranış bozukluğu olan birey

7. Görme yetersizliği olan birey
8. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
9. İşitme yetersizliği olan birey
10. Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
11. Ortopedik yetersizliği olan birey
12. Otistik birey
13. Özel öğrenme güçlüğü olan birey
14. Serebral palsili birey
15. Süreğen hastalığı olan birey
16. Üstün yetenekli birey
17. Zihin yetersizliği olan birey

2.2.5. Türkiye’de Kaynaştırma

1983 senesinde 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’yla yürürlüğe girmiştir. 1983 yılından itibaren özel gereksinimli öğrenciler akranları ile birlikte eğitim almaya başlamıştır. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nun 4. Maddesi gereği ‘Durumları ve özellikleri uygun olan yetersizliği olan çocukların, normal gelişim gösteren çocukların eğitimi için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında, normal gelişim gösteren akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alınır’ şeklindedir. 2916 sayılı kanundan sonra 1985 yılında yayınlanan Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğinin 70. maddesinde ‘Yatılı özel eğitim okuluna alınmayı gerektirmeyen özel eğitime muhtaç çocuklar için il içindeki diğer okullarda özel eğitim tedbirleri alınır’ hükmü yer alırken; 71. maddesinde ‘Resmi ve özel ilkokul, ortaokul, lise ve dengi okullarda özel sınıf açılmadığı durumlarda özel gereksinimli öğrencilerin normal sınıflara devam ettirilmesi ve destek olarak da yardımcı dersliklere gönderilmesi’ hükmü getirilmiştir.

30.05.1997 tarihli, 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede kaynaştırma uygulamaları hakkında çok fazla ayrıntıya yer verilmiş ve 12 maddede ‘Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda

akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknik kullanılarak sürdürülür' kararı alınmıştır.

2000'de yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 68. maddede kaynaştırmanın uygulanma ilkeleri belirtilmiştir. Maddeler şöyle belirtilmiştir; (Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır; Hizmetler bireylerin yetersizliğine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre planlanır; Hizmetler okul merkezli olur; Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir; Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir; Kaynaştırma, bir program dahilinde verilen bir özel eğitim uygulamasıdır).

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları 2018 yılında yürürlüğe giren 30471 sayılı kanun gereği madde 22 doğrultusunda özetlersek aşağıdaki gibidir;

(1) ÖEDKR raporu olan özel eğitime gereksini duyan tüm bireyler eğitimin her kademesinden yararlanabilirler.

(2) aynı yaş grubunda normal gelişim gösteren akranları ile birlikte tam ve yarı zamanlı olarak eğitim imkanlarından yararlanabilirler.

(3) Okul öncesi eğitim, ilköğretim veya mesleki ve teknik eğitim programlarını uygulayan özel eğitim okullarında kaynaştırma/bütünleştirme ile eğitim alabilirler.

(4) bahsi geçen kaynaştırma/bütünleştirme okullarında BEP geliştirme birimi kurulması zorunlu bir durumdur.

(5) Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu ile Ödül ve Disiplin Kurulu'nda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle ilgili alınacak kararlarda BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapılır (MEB TÖEHY,2018).

2.2.6. Kaynaştırma Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar

Türkiye'de yasal olanaklarla sınırları belirlenmiş ve uygulanması gereken kaynaştırma eğitimi uygulamaları öğrencileri sınıfa yerleştirme süreci de dahil olmak üzere kağıt üzerinde yapılmakta ancak uygulamada günümüzde halen devam etmektedir. Özel eğitimde kaynaştırma ve bütünleştirme yaklaşımlarını yeni olması, K.H.K'larla sınırları belirlenmiş yasaların uygulamada eksik olması, özel eğitim

branş mezunlarının yeteri derecede istihdamının sağlanmaması ve üniversitelerde ilgili alan mezunları yerine halen farklı bölüm mezunlarının lisans düzeyinde eğitimci yetiştirilmesi tüm sorunların temelini oluşturduğu mevcuttur.

Özel eğitim ile ilgili 2006-2007 eğitim öğretim döneminde lisans düzeyi eğitim fakülteleri ders içeriğine “özel eğitim ve ilköğretimde kaynaştırma” adı altında ders eklenmiş ancak bu durum sorunu çözmede yetersiz kaldığı görülmüştür.

2.2.7. Kaynaştırmaya İlişkin Yapılması Gereken Düzenlemeler

Kaynaştırma ve bütünleştirme sınıfı olarak belirtilen sınıflar özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile birlikte eğitim ve öğretim gördükleri eğitim ortamlarıdır fakat tüm bu birlikte eğitim için ön hazırlıklar gerekli olarak yapılmalı ve özel gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlamaların düzenlenmesi gereklidir. Kaynaştırma eğitimi öğrencilerin fiziki olarak aynı ortamı paylaşmaları yanında gereksinimlerine uygun olarak ek düzenlemeleri içeren kavram olarak görülür (Salend, 1998). Belirtilen ek düzenlemeler yalnızca materyal, araç ve gereçlerle ilgili değildir. Tüm akran grubunun yer aldığı bütünleşik bir ortamdır. Öğretimin bireyselleştirmesini içeren öğretimsel uyarlamalar;

(a) Fiziksel düzenlemeler; belirtilen öğrenme ortamının fiziksel olarak düzenlenmesidir. Sınıfın ısı, ışık miktarı, rengi, gürültü düzeyi, büyüklüğü, ulaşılabilirliği, oturma düzeni ve uyaran miktarı gibi öğrenciler için doğrudan öğrenme düzeyleri ile ilgili fiziksel özelliklerdir (Lewis ve Doorlag, 1999; Choate, 2000; Rief ve Heimburge, 2006; Sucuoğlu ve Kargın, 2006; Smith, Polloway, Patton ve Dowdy, 2008;).

(b) Sürece ilişkin düzenlemeler; okul kararları aynı zamanda öğrenci görüşleri ile belirlenen kurallar ve düzenlemelerdir.

(c) Sınıf iklimine yönelik düzenlemeler; özel gereksinimli öğrencileri kabul edişleri doğrultusunda psikoloji ve sosyolojik olarak oluşturulan sınıf ortam düzenlemeleridir. Öğretmenler özel gereksinimli bireyler ile normal gelişim gösteren akranları arasında uzlaşımçı bir tutumla köprü işlevi görmelidir. Eğitimcilerin kabul edici tutumları önemli bir işleve sahiptir (Friend ve Bursuck, 2002; Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

(d) Öğretimsel düzenlemeler; özel gereksinimi olan öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşması için konulara uygun olarak hangi öğretim yöntem ve tekniğinin kullanılacağına belirlenerek etkili olan öğretim yöntem ve tekniğinin belirlenerek karar verildiği süreçtir. Öğretimsel Düzenlemeler uyarlama süreçlerini Özmen-Güzel (2009), dört ana kategoride belirtmiştir.

1. Öğretim Öncesi yapılacak uyarlamalar: Öğretilecek uygun içeriğin seçimi; içeriğe uygun analizler yoluyla amaçlar belirlenerek öğrencinin gereksinimleri doğrultusunda uygun öğretim yöntemi, teknik ve materyallerin belirlenerek ortam düzenlemesi yapılması; kuralların belirlenerek içeriğe uygun öğretim süresinin belirlenmesi.

2.Öğretim sırasında yapılacak uyarlamalar: Kısa amacı belirleyerek açıklama; öğrenciye yönelik gözden geçirme ve hatırlatmalar yoluyla öğretim süreci hazırlama; beceri öğretim basamaklarına uygun sunum; anlaşılır, net ve konuya uygun örnekler yoluyla ve zenginleştirilmiş materyal desteği ile konuyu anlatım; yanlışların düzeltilmesi, dönüt verme ve pekiştirme.

3. Öğretim sonrasında yapılacak uyarlamalar: Öğretim bittikten sonraki değerlendirme; izleme değerlendirmesi ve genelleme değerlendirmeleri.

4.Öğrencilerin amaçları gerçekleştiremediği durumlarda yapılacak öğretimsel uyarlamalar: Olumsuz olabileceği dahilinde belirlenen öğretim ve materyal; bu nedenle farklı öğretim seçeneği ve içeriği oluşturulmalı

(e)İşleyişe ilişkin düzenlemeler; öğrencinin yetersizliği ve gereksinimleri doğrultusunda okulda ve sınıf içerisinde ortam düzenlemesi yapılmalı; yönetici görev ve sorumluluklarında görev dağılımına uygun görevlerinin belirlenmesi, okul içerisinde sınavların; ev koşulları gereği ise ödevlerinin düzenlenmesi sürecidir (Smith ve diğerleri, 2008;Smith ve diğerleri, 2008; akt. Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010).

2.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu'yla başlatılmış, 1983 tarihinden bugüne dek artış göstererek özel gereksinimi olan bireyler genel eğitim sınıf ve okullarında akranları ile birlikte eğitim almıştır.

2.3.1. Tanımı

Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) rehberlik araştırma merkezlerinde ‘Eğitsel Değerlendirme ve İzleme Ekibi’ tarafından gerçekleştirilen ‘Ayrıntılı Değerlendirme Süreci’ sonunda, ‘Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanması Uygun Görülen’ özel gereksinimli öğrenciler için geliştirilen ve ‘ekip’ tarafından hazırlanan programdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programı; Özel Eğitim Yönetmeliği (2018) Madde 26 ‘da özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edecekleri eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanması esastır. Bu programda;

a) Eğitim planında yer alan yıllık amaçlara ve kısa dönemli amaçlara, b) Sunulacak destek eğitim hizmetinin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına, c) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine, ç) Eğitim ortamına ilişkin düzenlemelere, d) Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere, e) Öğrencinin kişisel bilgilerine yer verilir.” Şeklinde tanımlanmıştır (MEB TÖHY,2018).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı; özel gereksinimli öğrencilerin zihinsel, duygusal, sosyal, dil ve iletişim alanlarından yola çıkarak kazandıracakları becerilere uygun olarak, belirtilen becerilerin nerede, nasıl, kimler aracılığıyla, hangi tür yöntem ve süresinin ne kadar zaman alacağını belirten, uygun destek eğitim hizmetlerinin yer aldığı, ailenin de ekip içerisinde bulunduğu yazılı olarak hazırlanan plandır (Kargın, 2015).Belirtilen tanımlamalar dahilinde BEP, özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan ve kazandırılması gereken amaçların uzun dönemli amaçlar, uzun dönemli amaçlara uygun olarak oluşturulan kısa dönemli amaçlar ve kısa dönemli amaçların alt amaçları olarak belirlenen öğretimsel amaçların yer aldığı, amaçlar dahilinde öğretimin nasıl, kimler aracılığıyla, uygun yöntem ve teknik, ölçütler dahilinde, değerlendirme, süre ve destek eğitim hizmetlerinin de açıkça belirtilerek yazıldığı ders öğretim planlarının; bireyin yaşına ve gereksinimlerine uygun olarak ihtiyaç duyduğu tüm gelişim alanlarına yönelik oluşturulan yazılı plan tümüdür. Çocuk merkeze alınarak ayrıntılı ve açık bir şekilde plan oluşturulmalıdır. Yasal olarak zorunluluk taşıyan BEP’ler öğrenci aynı zamanda aile açısından eğitsel olanakları güvence altına alınmasını sağlamıştır. Gerekli görüldüğü süreçlerde BEP üzerinde düzeltmeler ile esnek çalışma programı şekline dönüştürülebilir (Lytle ve Bordin, 2001).

2.3.2. İçeriği

Bireyselleştirilmiş eğitim programı içeriği dikkate alındığında

- Yıllık amaçlar
- Kısa dönemli amaçlar
- Alacağı destek eğitim türü, süresi ve sıklığı
- Destek eğitimin kimler tarafından nasıl verileceği
- Öğretim ve değerlendirme sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikler
- Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir. Ayrıca hedefe ulaşmak için verilen ölçüt amaçların hedefe ulaşma düzeyi doğrultusunda değerlendirir.

2.3.2.1. Bireyin Eğitsel Performans Düzeyini Belirleme

BEP hazırlama sürecinin il aşaması performans düzeyinin belirlenmesidir. Performans değerlendirme ile öğrencinin kendinden beklenen performansları yaşı, gelişim düzeyi, içerisinde bulunduğu sınıfın müfredatı gereği ne düzeyde sergiledikleri ya da eksik olan yönleri belirlenerek yapabildikleri ve yapamadığı beceriler belirlenme aşamasıdır. Zaman ve titizlik ile özveri isteyen bir süreçtir. Öğrenci bir alanda yeterli düzeyde olduğu görülürken başka bir ders müfredatı içeriğinden yetersiz olabilir. Bu durumlarının belirlenmesi için tarama kontrol listeleri, çocuğun etrafındaki kişilerle görüşmeler yapılarak çocuk hakkında bilgiler alınmalı, gün içerisinde farklı alanlarda ev ve okul merkezli olarak gözlemler yapılmalı; tıbbi değerlendirmelerde yer alan bilgiler, akademik performans portföyleler kullanılarak davranışsal açıdan da bilgiler elde edilebilir ve psiko-eğitsel testlerle (formal, informal, ölçüt bağımlı ölçü araçları) belirlenir. Performans düzeyi bazı ilkelere göre yazılır:

1. Değerlendirme elde edilen verilerine doğrultusunda oluşturulmalıdır;
2. Performans düzeyi belirlenirken öğrencilerin yapabildiği-yapamadıkları birlikte belirlenmelidir;
3. Performans düzeyleri gözlenip ölçülebilir olarak yazılmalıdır;
4. Performans düzeyi içeriğinde uzun dönemli ve kısa dönemli hedefler mutlaka yer almalıdır;

5. Belirlenen performans düzeyleri doğrultusunda öğrencinin şu anki durumu ;
6. Performans düzeyi ifadelerinin yazımında öğrencinin değerlendirmeye alınan becerilerinin düzeyi belirtilmelidir;
7. Performans düzeyleri ifade edilirken değerlendirmeye alınan öğrencilerin başarısı mutlaka belirtilmelidir (Stickland ve Turnbull, 1990; Spinelli, 2002; Erbaş, 2003).

2.3.2.2. Uzun Dönemli Amaçların (UDA) Oluşturulması

BEP sürecinin hazırlanmasında ikinci basamağıdır. Eğitim öğretim süresince bir yıllık olarak yazılmalıdır. Bir yıl boyunca kazandırılacak beceri ve davranışlar tümüdür (Gürsel, 2003). Geniş olarak kapsamlı ve gerçeğe uygun olarak yazılan amaçlardır. Hedefler tüm gelişim alanlarına yönelik becerileri içerir. Uzun dönemli hedef belirleme sürecinde dikkate alınması gereken önemli unsurlar vardır; öğrencinin var olan performans düzeyi, engel derecesi, destek eğitim hizmetleri, geçmişteki öğrenme yaşantıları ve öğrenme hızı, bulunduğu çevre ve ailenin özellikleri, sınıf öğretmenine sağlanan destek hizmetler (okulda özel eğitim öğretmeni ya da kaynak oda bulunması gibi), öncelikle yer alması amaçlanan hedefler, belirlenen hedeflerin işlevsel düzeyde olması UDA belirleme aşamasında dikkat edilmesi gerekir (Gürsel,2003; Kargın, 2015).

2.3.2.3. Kısa Dönemli Amaçların (KDA) Oluşturulması

Kısa dönemli amaçlara bakıldığında öğrencinin performans düzeyine uygun olarak uzun dönemli hedefler doğrultusunda oluşturulan ara basamak olarak adlandırılır. Kısa dönemli amaçlar, uzun dönemli hedeflere karşın bireysel ve detaylı bir içeriktir. Kısa dönemli amaç uzun dönemli amaçta belirtilen davranışların ayrıntılı ve davranışsal olarak ayrıştırıldığı temel davranışlardır. Kısa dönemli amaçları seçmek için uzun dönemli amaçta yer alan davranışların yapılabilmesi için önce yapılması gereken temel davranışlar nelerdir? sorusuna yanıt aranır (Özyürek, 2009). Belirtilen amaçlar belirli bir eğitimse süreç basamaklarında hazırlanır, neleri, hangi sırayla yapılacağına uygun beceri analizleri oluşturularak öğrenilmesi amaçlanır. Hedef yazım sürecin “birey, davranış,koşul ve ölçüt” temel ilkeleri mutlaka yer almalıdır (Kargın, 2007).

2.3.2.4. Öğretim Yöntemleri ve Materyaller

BEP'te yer alan yıllık amaçlara ulaşmak için kullanılacak öğretim yöntemi, bu yönteme uygun materyal seçimi gibi konular BEP içeriğinde yer almaktadır. Her amaç farklı olduğu için kullanılan öğretim yöntemleri ve materyallerin de farklılık göstermesi önemli bir durumdur.

2.3.2.5. Süre (Başlama ve Bitiş Tarihleri)

Uygun eğitim yöntem ve teknikleri ile karar verilen eğitim uygulamasında amaca ulaşım alt basamakta yer alan amacın öğretimine başlanması için belli bir süre belirlenmesi sistematiklik ve ilerlemenin ne derecede olduğunun belirlenmesi amacıyla önemli bir durumdur. Belirtilen hedefler arasında bireysel farklılıklarından dolayı değişiklik olabileceği göz önüne alınmalıdır.

2.3.2.6. Değerlendirme

Değerlendirmeler formal ve informal değerlendirmeler olarak iki farklı şekilde yapılmaktadır. BEP içeriğinde hangi değerlendirme türünün kullanılacağına belirtilmesi gereklidir.

2.3.2.7. Ek Hizmetlerin Belirlenmesi

Kaynaştırma eğitimi içeriğine göre öğretmen aynı zamanda özel gereksinimli bireye uygun gereksinimleri doğrultusunda destek hizmetleri; sınıf içi destek yani sınıf öğretmeni ile özel eğitim öğretmenin aynı sınıf ortamında eğitim vermesi; özel eğitim hizmetleri danışmanlığının sağlanması olarak belirtilen süreç ise danışan, danışman ve hakkında bilgi alınan danışılanlar aracılığıyla aynı anda farklı hizmet türlerinden destek alınarak özel gereksinimli bireylerin gelişimlerine olanak sağlanan destek eğitim odaları olarak adlandırılan ortamlardır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011; Batu, 2015). Sınıf öğretmenin özel gereksinimli birey ile ilgili yaşanan ve yaşanılması olası durumlar için (problem davranış, program hazırlama, değerlendirme, aile eğitimi vb.) danışacağı hizmettir.

Destek Eğitim Odaları; Özel Eğitim Yönetmeliği madde 4 (1)'da tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı (MEB, 2018). Destek eğitim ile kaynaştırma ve

bütünleştirme çalışmaları ile akranları ile eşit fırsatlar dahilinde ayrıştırılmadan eğitim almaları amaçlanır.

Ülkemizde destek eğitim odaları 2015-2016 eğitim ve öğretim senesinde hızla yaygınlaştığı görülmüştür. Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde tam zamanlı eğitim olanağı sağlanan kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimleri devam eden öğrenciler için il ya da ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu teklifine yönelik il ya da ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla destek eğitim odaları açılmıştır. Destek eğitim odasında eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Destek eğitim alacak öğrenciler ve alacakları ders saati RAM'lar aracılığıyla belirlenir ve %40'ını geçmeyecek şekilde planlanmalıdır.

b) Destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin çalışma programları okul yönetimince yapılır.

c) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okullarda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

ç) Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak bire bir eğitim yapılır. Ancak, BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda gerektiğinde eğitim performansı aynı seviyede olan öğrencilerle bire bir eğitimin yanında en fazla 3 öğrencinin bir arada eğitim alacağı grup eğitimi de yapılabilir.

d) Destek eğitim BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç halinde haftasonu da planlanabilir. Öğrenciye ders saatleri içinde eğitim verilecekse destek eğitim alması planlanan dersin saatinde o derse ilişkin eğitim verilir.

e) Özel yetenekli öğrencilerin yetenek alanları doğrultusunda takip ettikleri dersler destek eğitim odasında zenginleştirme ve hızlandırma yoluyla farklılaştırılarak verilir. Bu programlar öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı ile bütünlük oluşturacak şekilde planlanır ve yürütülür.

f) Destek eğitim odasında; öğrencilerin eğitim ihtiyaçları takip ettikleri eğitim programı ve öğrencilerin kayıtlı oldukları kademe esas alınarak özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri okul yönetiminin teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince görevlendirilir.

g) İlkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere üst kademelerde görev yapan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir.

ğ) Okul müdürü ve müdür yardımcıları destek eğitim odalarında görevlendirilmez (MEB,2018).

2.3.3. BEP Kimler için Hazırlanır?

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı; tıbbi tanılama sonucunda eğitsel tanılama aşamasında yetersizliği görülen birey ve öğrenciler için oluşturulur (MEB TÖEHY,2018).

2.3.4. BEP Geliştirme Birimi

Bireyselleştirilmiş eğitim programı okullarda kurulan BEP birimi tarafından hazırlanır. Bu ekip özel gereksinimli öğrencinin yerleştirilmesinden itibaren görevdedir. Okulun imkan ve olanaklarına göre oluşturulur. Okulda bu ekipten herhangi bir kişinin olmaması durumunda düzenlemelere gidilmeli ve bu ekip mevcut öğretmenler, yöneticiler ve aile ile oluşturulmalıdır. Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği (2012) Madde 72’de belirtildiği gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP’lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur. BEP birimi okul müdür ve ya müdür yardımcısının başkanlığında; bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen; bir rehber öğretmen, bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri, öğrencinin velisi, öğrenciden oluşur. Gerektiğinde özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı da sağlanır.

2.3.5. BEP Geliştirme Birimi Üyeleri

Özel Eğitim Yönetmeliği (2018) kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla verilen eğitim uygulamalarında BEP geliştirme birimi oluşturulması zorunlu olduğu belirtilmiştir (MEB, 2018). BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Rehberlik öğretmeni,
- b) Öğrencinin sınıf öğretmeni,

- c) Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,
- ç) Öğrencinin velisi,
- d) Öğrenciden oluşur (TÖEHY, 2018).

2.3.6. BEP Değerlendirme Süreci

Değerlendirmeler; formal değerlendirmeler ve informal ölçme araçları ile yapılmaktadır. Özel gereksinimli öğrencilere eğitim veren öğretmenler öğrenciyi tanıma, öğrenciye göre BEP hazırlama, öğretim sürecini aynı zamanda etkililiği için kontrol listesi, ölçüt bağımlı ölçü aracı, tepki analizi, hata analizi, gözlem, dereceleme ölçekleri, kendini değerlendirme gibi ölçme araçları kullanmaktadırlar (McLoughin ve Lewis, 1997; Gürsel, 2004; Gürsel, 2007; Avcıoğlu, 2011). Ölçme araçlarından elde edilen veriler doğrultusunda uygun performans ve performansa yönelik öğretim süreci basamakları oluşturulur. Öğretim sürecini izleme, öğretim sürecinin etkililiği belirleme aynı zamanda önlemleri alma amacıyla ölçekler sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi önemlidir.

Ölçme ve Değerlendirme programın etkiliği için de kullanılır. Etkililiğin birey için işlevsel olma durumu, yöntem-teknik ve materyallerin olumlu ya da olumsuz olma durumu, ilerlemeler olup olmadığı, ortam uygunluğu, kazandırılması planlanan öncelikli becerilerin seçimi için önemlidir. Hazırlanan eğitim programı bireye uygunluk düzeyi değerlendirme aşamasında belirlenmektedir. Programa sistematik içerik kazandırır. Bu sürecin gerçekçi ve işlevsel olması önemlidir. Eksiklerin bilinmesi ile sağlıklı programlar hazırlanabilir. Sık sık yapılması öğretimde yaşanan aksaklıkları ya da sorunlara kısa sürede müdahale gerektirdiği için önlem alınmış olur. Gelişimi takip edilerek BEP içeriğine ekleme ve çıkarmalar yapılmasına olanak sağlar. Değerlendirmelerde öğrenciler için hazırlanan BEP dikkate alınarak gerçekleştirilir. Belirtilen değerlendirmelerde normal gelişim gösteren bireylerdeki gibi karne notları yerine BEP geliştirme birimi tarafından yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak gerçekleştirilir.

Her yetersizlik grubuna uygun değerlendirme yöntemi belirlenmiş ve BEP geliştirme ekibi aracılığıyla bu değerlendirme yöntemleri dikkate alınarak öğrencilerin değerlendirilmeleri gerçekleştirilir (MEB, 2018).

2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde tez konusuna ilişkin yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmaları verilmiştir.

2.4.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Normal gelişim gösteren bireylerin öğretmenlerinin olumsuz etkilendiği gibi uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli bireylerin öğretmenleri de etkilenmiştir (Kırmızıgül, 2020; Yılmaz, Güner, Mutlu ve Doğanay, 2020; Çelikdemir, 2020; Çetinkaya Aydın, 2020;Erden,2021). Etkilere bakıldığında, eğitimciler sürece hazırlıksız başladıkları için kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olmuş; bu nedenle stres ve kaygı düzeylerinin arttığı, online eğitimler konusunda yeteri bilgi ve becerilerinin olmaması ve bir çoğunun sürekli desteğe gereksinim duymadıkları şeklinde belirtilmiştir. Uzaktan eğitim boyunca öğrencilerin öğrenme yetersizlikleri gibi nedenlerle kaygı düzeylerinin fazla olduğu ve ailelerin pandemi boyunca çocuklarının eğitim süreçlerine yönelik artan kaygı düzeyleri sebebiyle öğretmenlerden en üst düzeyde beklenti içerisinde olmaları öğretmenleri pandemi döneminde olumsuz olarak etkilemiştir. Öğretmenlerin teknolojiye uyum sağlamaları gerekliliğinden kaynaklı yeterliliklerinde gelişmelerin ve değişikliklerin olabileceğinden de söz edilmektedir (Kırmızıgül, 2020). Özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine yönelik kaygılar arasında pandemi süreci bittiğinde öğrenme çıktılarının azalacağına yönelik kaygılar yer almaktadır (Karip, 2020;Erden,2021). Belirtilen kaygılar başka bir şekilde pandemi boyunca yetersiz ya da eksik eğitim girdilerinden kaynaklı oluşabilecek eğitim-öğretim faaliyetleri sebebiyle özel gereksinimi olan bireylerin öğrenme girdi kayıplarının ortaya çıkabileceğini ve belirtilen eksikliklerin pandemi süresince artış göstereceğine süreç sonunda büyük bir açık meydana geleceği şeklinde belirtilir. Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla verilen hizmet ve desteklere belirtilen destek veya hizmetlerin eksik aynı zamanda istenilen verimlilikte yetersiz olduğuna(Salman, 2020; Akbulut, Şahin ve Esen, 2020) yönelik görüşler bulunmaktadır. Pandemi süreci yakın zamanda sonlansa bile öğrenme girdi ve çıktılarının azaldığını ve sürecin uzaması sebebiyle bu öğrenme girdi-çıktılarının daha da artacağını söylemek gerekmektedir.

Mengi ve Alpdoğan (2020) araştırmasında pandemi sürecinde özel eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimlerine yönelik öğretmen görüşlerini incelemiştir.

Araştırma sonucunda özel eğitim öğretmeninin, uzaktan eğitimi planlama, eğitim faaliyetlerini yürütme noktasında sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

Sani Bozkurt,Bozkuş Genç ve diğerleri (2020) araştırmada COVID-19 pandemisinde Türkiye’de yetersizliği farklı olan öğrenciler ve ailelerine ilişkin düzenlenen uzaktan özel eğitim içeriklerinin uzman bakış açısı belirlenmesi amacıyla çalışma yapmışlardır Uygulamalar Türkiye geneline yaygın olacak şekilde sistematik olmamakla birlikte her engel grubu için mobil uygulamaların zenginleştirilip çeşitlendirilerek, kurumsal altyapılarla aile merkezli destek hizmetlerinin oluşturulması gibi sonuçlar ortaya koymuştur. Resmi kurumlar tarafından öğrencilere sağlanan iyi uygulama örneklerinin pandemi sonunda da devamına yönelik sonuca ulaşılmıştır.

Kurt ve Kurtoğlu Erden(2020), Covid-19 pandemi sürecinin öğrenciler üzerindeki etkisi çalışmalarında, pandemi sürecini ve etkilerini incelemiştir. Sonunda ise başta kaynaklara ulaşmakta sorun yaşadıkları aynı zamanda birden çok alanda olumsuz etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Berk (2021) rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan eğitimcilerin pandemi nedeniyle ara verilen eğitime yeniden başlanılmasına yönelik görüşleri incelemiş ve burada görev yapan toplam 27 öğretmenle görüşme gerçekleştirmiştir. Katılımcı görüşleri değerlendirildiğinde; olumlu bakış açısı olarak eğitimcilerin hepsi yüz yüze eğitime yeniden başlanılması gerektiğini belirtmiştir. Olumsuz görüş olarak ise teas kaynaklı kendilerinin ve böylelikle etraflarında bulunan yakınlarına bulaştırma riskinden kaynaklı kaygı yaşadıkları belirlenmiştir.

Canbolat ve Yıldırım(2021) ikinci kademe öğretmenleri ile tamamlanan çalışmada acil uzaktan öğretim sürecine yönelik elde ettikleri deneyimlerini belirlemek amaçlanmış ve öğretmenler, uzaktan eğitim süreci faaliyetlerinin olumlu bulmuşlar ve öğrenci katılım düzeyinde yetersizlikler nedeniyle verimli olamadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Özel eğitim öğretmenleri uzaktan eğitime hazır mı? Covid-19 sürecinde öğretmenlerin deneyimleri ve ihtiyaçları çalışmasında; öğretmenlerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını dikkate alarak öğretim yapması, sık geri bildirim vermesi, aile

ile iletişimi güçlü tutması ve uzaktan eğitim konusunda öğretmenlerin hizmet içi eğitim alması gerektiğini göstermektedir (Hopcan, Polat Hopcan ve Öztürk, 2021).

Aksoy(2021) Bedensel yetersizliği olan bireylerin çevrimiçi eğitimle uzaktan keman eğitimi verilmiş ve çalışma sonunda çevrimiçi eğitim yoluyla uzaktan keman eğitimi modelinin özelde bedensel yetersizlik genelde ise tüm özel gereksinimli bireylerde eğitimde fırsat eşitliği sayesinde erişilebilir ve ulaşılabilir olmasının oldukça önem belirttiği, ayrıca öğrencilerin psikolojik, fiziksel ve sosyal gelişimlerine olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yurt içinde konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde BEP hazırlama ve öğretimsel süreçlere ilişkin çalışmalara rastlanmamıştır.

2.4.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Alamri ve Tyler-Wood(2016), engelli öğrencilerle ilişkili hangi faktörlerin çevrimiçi bir öğrenme ortamında öğrenci sonuçlarını etkilediğini incelemiştir. Çalışmaya yetersizliği olan 40 öğrenci katılmış ve 20 elektronik soruyu cevaplamaları istenmiştir. Araştırma sonucu olarak (1) öğretim ve sosyal mevcudiyet ve (2) öğrencilerin algılanan öğrenme başarılarını ve sınıf memnuniyetini etkileyen engelli öğrenciler ve onların öğretmenleri arasındaki etkileşimle ilgili bireysel iletişimin kolaylaştırılması ve desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Parmigiani ve diğerleri(2020), Covid-19 salgın sürecinde İtalya'da özel eğitim sürecini incelemiştir. Şubat 2020'de Covid-19 salgını nedeniyle okulların kapanmasının ardından öğretmenler, sınıflarındaki tüm öğrenciler için çevrimiçi kaynaştırma etkinlikleri düzenlemek için birlikte çalışmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. 6 açık uçlu sorudan oluşan bir anket aracılığıyla e-içerik platform üzerinden toplamda 785 öğretmen çalışmaya katılmıştır. Sonuç olarak etkili e-kapsayıcılığın teknolojilere, ailelerle ilişkilere, öğretmenler ve çevrimiçi öğretim stratejileri arasında işbirliği; özellikle, öğretmenlerin, öğrencilerin tercihen küçük gruplar halinde ve bireysel olarak katılmaları için eşzamansız ve eşzamanlı etkileşimli yollarla kişiselleştirilmiş etkinlikler oluşturması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerle fiziksel temasın önemli olduğunu ve uzaktan eğitimde fiziksel temas kurulamamasından kaynaklı sorunlardan söz etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde aile ile iş birliğinin öneminin oldukça yüksek

bir değere sahip olduğu vurgulanmıştır. Aileyle kapsamlı biçimde iş birliğinin ve uyumun sağlanması özel gereksinimli çocukların daha hızlı öğrenmesini sağlamıştır. Brandenburg & diğerleri(2020),okulların yeniden açılmasıyla engelli öğrencileri düşünmek amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırma içeriğinde okula dönüş süreci için üç faktör düzenlemişler;

1.Engelli öğrencilerin eve kapatılması kabul edilemez. Engelli çocukların özel eğitim planları vardır çünkü öğrenmelerini optimize etmek için özel eğitim almış eğitimcilerden, terapistlerden ve yardımcı profesyonellerden yardım isterler. Engelli birçok öğrenci için terapilere ve özel derslere erişim öncelikle okulda olmuştur.

2. Eşitlik için BEP ve 504'ü(özel eğitim yasaları) proaktif ve eş zamanlı belgeler olarak kullanın. BEP içeriği ve öğretimsel uygulama süreci değişen pandemi koşullarına uygun olarak sürekli yenilenmelidir.

3. Uzman personelin bilinçli olarak tutulmasını, uzman öğretmenler tarafından eğitimlerine devam edilmelidir.

Araştırma sonucunda APA, engelli çocukların nasıl olduğuna dair ayrıntılar olmadan yetersizliği olan öğrencilerin okullarda yüz yüze eğitimlerini desteklemektedir. Yetersizliği olan çocuklar okula uygun şekilde planlama ve yerleştirme ile güvenle dönebilir. Bireysel eğitimin nedenini açıklayan bir taslak içeriği dahilinde uygun BEP'ler hazırlanmalıdır. Onyema ve arkadaşları(2020) araştırmalarında Covid-19'un eğitime olan etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda özel gereksinimli bireylerin öğrenme sürecinde öğretmenlerinden daha fazla ilgi, destek ve rehberlik beklediği bulgusuna ulaşmışlardır. Ailelerle olan işbirliğinin önemine vurgu yapılmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çalışma planı konularına yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırmada görev yapan öğretmenler ile BEP hazırlamada karşılaştıkları sorunlar ve öğretimsel uygulama sürecine etkilerine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma modeli ve bu modelin olgu bilim deseni içinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Araştırma genel itibari ile nitel araştırma yöntemleri kullanılarak oluşturulmuştur. Nitel araştırma, insan davranışını farklı ortam içerisinde farklı açılardan ele alarak inceler. Nitel çalışmada çoğunlukla üç tür veri toplanır: Bu üç tür veriyi toplamak için çalışmacının bazı nitel veri toplama yöntemlerine kullanması gerekir. Bunlar; görüşme, gözlem, yazılı dokümanların incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Olgu bilim deseni, farkında olunan ancak ayrıntılı incelenecek konulardaki çalışma yöntemidir. Bize tamamen uzak olmayıp aynı zamanda anlamlandıramayıp kavrayamadığımız olguları ortaya koyan çalışmalar olgu bilim için geçerli bir çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Olgu bilim çalışmalarında en fazla kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkan araçlar görüşmelerdir. Görüşmelerde çalışmacının elde ettiği açıklamaları ve anlamları görüşmeciye onaylatma fırsatı olduğu için çalışmanın geçerliliği ve güvenilirlik oranı artmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Sonuçlar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilir. Betimsel analizde temalar ve alt temalar etrafında şekillenerek bulgular açıklanarak yorumlamaları gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; İzmir İlinde bulunan devlet okulları bünyesinde kaynaştırma öğrencilerine uzaktan eğitim sürecinde eğitim veren gönüllü 31 kaynaştırmada görev yapan öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu, kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde BEP hazırlama ve öğretimsel

uygulamalarına ilişkin görüşleri alınarak; özel eğitim tanısı almış olan ancak normal sınıflarda kaynaştırma öğrencisi olarak eğitimlerine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin eğitim planları olan BEP hazırlama ve öğretimsel uygulamalarına ilişkin kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerin görüşleri incelenerek tanımlanmaya çalışılmıştır. Çalışma grubunda yer alan kaynaştırmada görev yapan öğretmenler belirlenirken; Covid-19 pandemisinin devam ediyor oluşu ve pandemi koşullarından kaynaklı katılımcılara ulaşmanın zorluğu nedeniyle araştırmada gönüllülük esası kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan kişilerin önerilerinden yola çıkılarak diğer katılımcılara ulaşılmıştır. Toplam 32 tane kaynaştırmada görev yapan öğretmene ulaşılmış ancak 31 tane toplanan veri çalışmaya dahil edilmiştir.

Tablo 3.1’de kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin veriler ve yorumları verilmiştir.

Tablo3. 1.Öğretmenlere Yönelik Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kadem
Ö1	Kadın	24	3
Ö2	Kadın	28	
Ö3	Erkek	25	3
Ö4	Erkek	33	3
Ö5	Kadın	40	8
Ö6	Kadın	25	3
Ö7	Kadın	25	
Ö8	Kadın	24	2
Ö9	Kadın	53	30
Ö10	Kadın	26	3
Ö11	Kadın	26	2
Ö12	Erkek	26	3
Ö13	Erkek	36	12
Ö14	Kadın	26	3
Ö15	Kadın	44	22
Ö16	Kadın	36	12
Ö17	Erkek	33	3
Ö18	Kadın	43	25
Ö19	Kadın	25	2
Ö20	Kadın	30	8
Ö21	Erkek	26	3
Ö22	Kadın	36	14
Ö23	Kadın	27	4
Ö24	Erkek	24	2
Ö25	Kadın	41	18
Ö26	Kadın	25	4
Ö27	Kadın	26	

Ö28	Kadın	32	10
Ö29	Erkek	27	3
Ö30	Erkek	24	3
Ö31	Erkek	26	2

Araştırmaya katılan 31 öğretmen katılırken bunlardan 21 kişi kadın, 10 kişi erkektir. Katılımcıların yaşları 24-53 arasında değişirken, mesleki kıdem ise 2-30 yıl arasında değişmektedir.

Tablo 3.2’de öğretmenlerin özel eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik demografik özelliklerine ilişkin veriler ve yorumları verilmiştir.

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Özel Eğitim Alanına Yönelik Demografik Bilgiler

Kod	Özel Eğitim İhtiyacı duyan öğrenci sayısı	Özel eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik ders aldınız mı	Kaç yıldır kaynaştırma öğrencilerine eğitim vermektесiniz	Kaynaştırma eğitimi verdiğiniz öğrencilerin tanıları nelerdir
Ö1	2	Evet	3	Hafif MR
Ö2	3	Evet	4	Hafif ve Orta MR
Ö3	3	Evet	2	Hafif MR
Ö4	2	Evet	3	MR
Ö5	1	Evet		Otizm
Ö6	3	Evet	2	Hafif MR
Ö7	2	Evet	2	Otizm-MR
Ö8	2	Evet	2	Hafif MR
Ö9	3	Evet	6	Orta MR
Ö10	1	Evet	3	MR – DKB
Ö11	2	Evet	2	Orta-Ağır MR – Down Sendromu
Ö12	2	Evet	2	Hafif MR
Ö13	1	Evet	10	ÖÖG-Hafif MR
Ö14	2	Evet	2	Otizm-DEHB
Ö15	3	Hayır	7	Hafif MR
Ö16	2	Evet	6	Hafif MR
Ö17	3	Evet	3	Otizm- Hafif MR
Ö18	3	Hayır	18	Otizm- Hafif MR
Ö19	2	Hayır	2	ÖÖG
Ö20	1	Evet	6	DKB-Disleksi
Ö21	7	Evet	3	ÖÖG-Hafif MR-İşitme Yetersizliği
Ö22	1	Hayır	2	Hafif MR
Ö23	3	Evet	2	ÖÖG
Ö24	2	Evet	1	ÖÖG
Ö25	3	Evet	5	Hafif-Orta MR
Ö26	3	Evet	2	DEHB-ÖÖG
Ö27	4	Hayır	3	ÖÖG
Ö28	2	Evet	4	Down Sendromu-MR-Otizm
Ö29	3	Evet	3	Hafif MR
Ö30	2	Evet	3	ÖÖG-Hafif MR
Ö31	2	Evet	2	Hafif MR

Araştırmaya katılan öğretmenlerden özel eğitim ihtiyacı duyan öğrenci sayısı 1-7 arasında değişirken, 26 öğretmenin özel eğitimde kaynaştırma eğitimi aldığı, 5 öğretmenin ise özel eğitimde kaynaştırma eğitimi almadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine eğitim verdiği yıl sayısı 1-18 arasında değişirken, öğrencilerin mental retardasyon (MR), otizm, down sendromu, disleksi, işitme yetersizliği, özgül öğrenme güçlüğü (ÖÖG), dil ve konuşma bozukluğu (DKB), dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanıları bulunmaktadır.

3.3. Değerlendiriciler Arası Güvenirliğin Belirlenmesi

Yapılan araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için güvenilirlik çalışması analiz yapılmıştır. Yapılan çalışmada yansıt atamayla seçilen dört görüşmenin dökümanları ve alt tema anahtarları, özel eğitim alanında yüksek lisans yapmış ve nitel araştırma yöntemleri dersini almış bir uzmana gönderilerek onay alınmıştır. Araştırmacı ve uzman bağımsız olarak alt tema anahtarı ve temalar üzerinde çalışmıştır. Çalışma sonucunda araştırmacı ve uzman bir araya gelerek benzer satırlar ve alt tema numaraları karşılaştırılarak aynı satır ve alt tema numaraları yazılması durumu “görüş birliği” ile ifade edilirken, farklı alt tema ve satırların olması durumu ise “görüş ayrılığı” ile ifade edilmiştir. Görüş birliğine varılan durumlar tablonun görüş birliği kısmına yazılırken, görüş ayrılığı olan durumlar ise tablonun görüş ayrılığı kısmına yazılmıştır. Bu her cevap için ayrı ayrı tekrar edilirken, aşağıda yer alan formülle birlikte güvenilirlik yüzdeleri tespit edilmiştir.

*Görüş birliği / (Görüş birliği+Görüş ayrılığı) *100* formülü kullanılmıştır (Cooper, Heron ve Heward, 1987).

İçerik analizindeki güvenilirlik için araştırmacı ve danışmanı bir soruyu ayrı ayrı çözümlemiş ve aralarındaki uzlaşmanın %100 olduğu görülmüştür.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla oluşturulan form iki bölümden oluşmaktadır. Hazırlanan formda ilk bölümde kaynaştırmada görev yapan öğretmenlere yönelik bilgileri içeren 10 soru, ikinci bölümde ise bireysel eğitim planı(BEP) hazırlama ve öğretimsel uygulama sürecine etkilerine yönelik görüşleri belirlemek amacıyla 14

soru olmak üzere toplamda 24 soru yer almaktadır.

3.4.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik Bilgi Formu (Ek-1) özel eğitim ihtiyacı duyan öğrenci sayısı, özel eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik ders alma durumu, kaç yıldır kaynaştırma öğrencilerine eğitim verdikleri, kaynaştırma eğitimi verilen öğrencilerin tanılarigibi demografik değişkenler hakkında bilgi almayı hedeflemektedir.

3.4.2. Görüşme Formu

İki bölümden oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanan Görüşme Formu'nda (Ek-2) İlk bölüm, araştırmanın amacı, izlenilecek yol, etik kurallar ile ilgili bilgilendirme ve onay almaya yönelik açıklamalar yer almaktadır. İkinci bölümde ise kaynaştırma öğretmenleri ile yapılan görüşme soruları vardır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formları hazırlama sürecinde konu ile ilişkili kişilerden görüşler alınmış ve böylelikle görüşme formu oluşturulmuş aynı zamanda alan yazına yönelik araştırmalar yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan sorulara ilişkin alanında uzman kişilerden görüşler alınmış, araştırmacı tarafından 14 sorudan içeren bir görüşme formu içeriği oluşturulmuştur (Ek-2). Görüşme formları hazırlanma sürecinde oluşturulan soruların açık uçlu ve konuya ilişkin verilecek yanıtlarda esnekliğe dikkat edilmiştir. Görüşme soruları aşağıda verilmiştir;

1. Pandemi öncesinde derslerinizde özel gereksinimli öğrencileriniz öğretim uygulamalarını teknoloji ile destekleme hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Pandemi sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini göz önüne aldığınızda yapılan çalışmaların özel gereksinimli öğrenciler açısından fırsat eşitliğini sağladığını hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
3. Pandemi sürecinde öğrencinin eğitsel performans düzeyini nasıl belirlendi/ yapılan çalışmalar nelerdir?
4. Uzaktan eğitim sürecinde uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama süreciniz nelerdir?
5. BÖP planlarını nasıl hazırladınız? Hazırlamış olduğunuz BÖP'lerinizi öğrencilerinize uygulama süreciniz nedir?
6. Pandemi sürecinde BEP içeriğini hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

7. Pandemi sürecinde BEP ekip toplantılarını gerçekleştirme hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
8. Pandemi sürecinde BEP eğitim faaliyetlerini uygularken özel gereksinimli öğrenciniz için dikkate aldığınız konular nelerdir?
9. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencinize yönelik hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiğiniz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 10. BEP’i uzaktan eğitim aracılığı ile uygulamanın avantajları nelerdir?**
- 11. Bu süreçte BEP’i uzaktan eğitim aracılığı ile uygulamanın dezavantajları nelerdir?**
12. Uzaktan eğitim sürecinde BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil ettiniz mi? Eğitim programının uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaştığınız güçlükler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
13. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan mobil öğretim uygulamaları (Özelim-eğitimdeyim vb.) nelerdir?
14. Bir buçuk yıllık uzaktan eğitim sürecini bütünsel olarak ele aldığınızda bu süreci siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından (eğitim içeriği, materyal vb.) nasıl yöneteceğiniz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

3.5. Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken İzmir İli devlet okulları bünyesinde görev yapan kaynaştırma öğrencisi olan ve kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde BEP hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve Covid-19 sürecinde kaynaştırma öğrencilerine öğretimsel uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesini belirlemek için yarı yapılandırılmış 14 klasik görüşme soruları oluşturulmuştur. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada olgu bilim deseni ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Daha önceden hazırlanmış görüşme soruları öğretmenlere sorulmuştur. Öğretmenler online olarak sorulacak sorularla ilgili kısa bilgilendirme görüşmenin üstünde açıklama yapılmıştır. Araştırmanın verileri, 2021-

2022 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Görüşmeler kaynaştırma öğrencisi olan devlet okulları bünyesinde kaynaştırmada görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler online olarak ve kabul eden katılımcılarla Google Meet üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşme Word dosyası şeklinde online olarak çalışmaya gönüllü olarak katılan kaynaştırmada görev yapan öğretmenler tarafından cevaplar internet ortamında kayıt altına alınarak kaydedilmiştir. Yapılan görüşmelerin her biri yaklaşık 10 ile 15 dakikalık sürelerde gerçekleştirilerek tamamlanmıştır. Elde edilen verilerde gizlilik ilkesi esas alınarak çalışmaya katılan öğretmenler “Ö1,Ö2,Ö3...” şeklinde adlandırılmıştır.

3.6. Verilerin Dökümü

Katılımcılarla yapılan Google Meet üzerinden yeniden görüşme yapılarak kayıt altına alınmış ve Google Drive aracılığıyla yedeklenmiştir. Katılımcıların her biri için Demografik Form, Görüşme Formu ve Gönüllü Onam Formu dosyalarda muhafaza edilmektedir.

3.7. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analiz tekniği ile incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde araştırmadan elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlanır. Betimsel analizde, görüşülen veya gözlemlenen bireylerin görüşlerine eleştirel bir bakış açısı katmak için doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilir. Analizde amaç toplanan bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış şekilde okuyuculara sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Katılımcılardan toplanan veriler nitel veri analiziyle dışa aktarılmaktadır. Nitel veri analizinde yapılan gözlemler ile katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar birleştirilmekte ve yorumlanmaktadır (Merriam, 2018). Yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmada belirtilen aşamalara uygun biçimde analizler gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında, katılımcıları rahatlatmak yapılması gereken ilk işlemdir. Bu

kapsamda başlangıç sorusu ile başlamak önerilmektedir (Creswell, 2019). Yapılan bu araştırmada katılımcılara meslek ve yaş gibi demografik sorularla başlayarak katılımcının daha iyi tanınması ve ileriki sorulara daha rahat cevap vermesi sağlanmıştır.

3.7.1. Alt Temaların Oluşturulması

Toplanan verilerden genel çerçeve oluşturmak için çeşitli notlar alınmaktadır. Bu aşamalarda alt tema bölümü içerisinde değerlendirilmektedir. Daha sonra veriler parça parça okunarak, terim ya da alt temalar belirlenmektedir. Belirlenen terimler ya da alt temalar araştırmanın bulgular kısmında yer alan temalar ve açıklamalar için temel oluşturmaktadır (Creswell, 2019).

Verilerin analizi esnasında kayıt formunun araştırmacı tarafından okunması sağlanarak, bazı bölümlerin altı çizilerek çeşitli notlar ve çıkarımlar alınmıştır. İlerleyen aşamalarda katılımcıların verdiği yanıtlar derinlemesine okunup, incelenerek alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcılara sorulan ilk sorulardan itibaren alt temalar oluşturulmaya başlanmıştır.

3.7.2. Temaların Oluşturulması

Nitel verilerin analizindeki temalar, araştırmanın temel sonuçlarını açıklamaktadır (Creswell, 2019). Yapılan bu araştırmada araştırmacı birbirlerinden bağımsız biçimde alt tema listesi üzerinde çalışmış ve bağlantılı alt temalar gruplandırılmıştır. Ardından danışman onayı alınarak temalar tamamlanmıştır. Bu çalışma tüm veri seti için tekrarlanmış ve sonuç olarak araştırmanın Alt Tema Anahtarı (Ek-5) oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV

4.Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir

4.1.Pandemi Öncesinde Derslerde Öğrencilerin Öğretim Uygulamalarını Teknoloji İle Desteklemesine İlişkin Bilgilendirmesi

Tablo 4.1.Derslerin Teknolojiyle Desteklenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Derslerin Teknolojiyle Desteklenmesi	Evet		
	Akıllı tahta ve projeksiyon cihazı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30	24
	Tablet ve Akıllı Telefon Uygulamaları	Ö8, Ö11	2
	Hayır	Ö6, Ö13, Ö14, Ö31	4
	Daha Az	Ö12, Ö13	1
	Toplam		31

Tablo 4.1’de pandemi öncesinde derslerde öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencilerinin öğretim uygulamalarını teknoloji ile destekleme durumuna yer verilmiştir. Derslerin teknolojiyle desteklenmesi teması evet, hayır ve daha az olmak üzere 3 alt temadan oluşmaktadır. “Evet” alt teması akıllı tahta ve projeksiyon cihazı kullanımı ile tablet ve akıllı telefon uygulamaları kullanımından oluşmaktadır. 24 öğretmen pandemi öncesinde akıllı tahta ve projeksiyon cihazıyla öğretim uygulamalarını desteklerken, 2 öğretmen tablet ve akıllı telefon uygulamalarını kullanmaktadır. Ö29 derslerin teknolojiyle desteklenmesi durumuna “*öğrenme güçlüğü yaşayan bireylere yönelik olarak geliştirilen görsel uygulamalar ile güçlük çektikleri konuların daha kolay öğrenilmesini sağladığını düşünüyorum*” cevabını verirken, Ö30 “*Özel gereksinimli bireylerin öğretiminde gerek öğretim esnasında gerek ise öğretimden sonraki etkinliklerde öğretimin pekişmesi için teknolojiden sık sık yararlanırım hem görsel hem de işitsel olarak bu da öğrencinin daha iyi anlamasını ve öğrendiğinin etkili ve kalıcı olmasında sağlar*” diyerek, derslerde teknoloji kullanımının önemine vurgu yapmıştır.

Derslerini teknolojiyle desteklemeyen öğretmenlerden Ö14 “teknolojimin öğrencilerin dikkatini dağıttığını, genelde dersleri materyallerle desteklemekteyim”cevabını verirken, Ö31 “pandemi öncesinde teknolojiyle dersleri desteklemeye ihtiyaç duymadım”diyerek, teknolojiden ziyade materyal desteğine daha fazla önem verdiğini belirtmiştir.

4.2. Pandemi Sürecinde Yürütülen Faaliyetlerde Yapılan Çalışmaların Özel Gereksinimli Öğrenciler Açısından Fırsat Eşitliğini Sağlama Durumu

Tablo 4.2. Çalışmaların Fırsat Eşitliği Üzerine Etkisi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Pandemi Sürecinde yürütülen Faaliyetlerin Fırsat Eşitliğini Sağlama Durumu	Evet, Sağladı	Ö1, Ö13	2
	Hayır, Sağlamadı	Ö6	1
	İmkanların Eşit Olmaması	Ö4, Ö5, Ö9, Ö10 Ö11, Ö15, Ö16, Ö19, Ö21, Ö31,	10
	Uzaktan Eğitimlerin Yeterli Olmaması	Ö2, Ö7, Ö8, Ö12, Ö14, Ö18, Ö20, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30	14
	Faaliyetler Planlanamadı	Ö17, Ö22	2
	Diğer	Ö3, Ö28	2
		Toplam	31

Tablo 4.2’de pandemi sürecinde yürütülen faaliyetlerde yapılan çalışmaların özel gereksinimli öğrenciler açısından fırsat eşitliğini sağlama durumuna yer verilmiştir. Pandemi süreci derslerin yürütülen faaliyetlerin fırsat eşitliğini sağlama durumu teması “evet, sağladı” ve “hayır, sağlamadı” alt temalarından oluşmaktadır.

Pandemi sürecinde yürütülen faaliyetlerin özel gereksinimli öğrenciler açısından fırsat eşitliğini sağladığını belirten Ö1, herhangi bir açıklama yapmamıştır. Ö13 ise “zamanın verimli kullanımı açısından pandemi öncesi eğitim öğretim faaliyetlerine göre iyi bir fırsat sundu” diyerek pandemi sürecinde yapılan faaliyetlerin fırsat eşitliğine katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Pandemi sürecinde yürütülen faaliyetlerin fırsat eşitliğini sağlamadığını düşünen toplam 29 öğretmen vardır. 10 öğretmen uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencilerin imkanlarının eşit olmaması nedeniyle her öğrencinin eşit düzeyde uzaktan eğitimden faydalanamadığını belirtmiştir. Bu noktada Ö19 “Öğrencilerimin evlerinde bilgisayar yok, akıllı telefon ise bir tane var. Evde üç

tane uzaktan eğitim derslerine girmek durumunda olan öğrenci var” diyerek eşitsizlik olduğunu düşündüğü konuyu dile getirmiştir.

Öğretmenlerden 12 kişi uzaktan eğitim sürecinde, yüz yüze eğitimde olduğu gibi göz teması kurulamadığını, uzaktan eğitimin yeterli olmadığını, yüz yüze eğitimde olduğu gibi dersin kontrolünün sağlanmasında zorluk yaşandığını ve öğrencilerle iletişim kurmakta zorluk yaşadıklarını bildirmiştir. Ö2 “*Özel gereksinimi olmayan öğrenciler için bile online eğitim olan derslerde zorluk çekerken, özel gereksinimli öğrencilerle birebir ilgilenilmesi gerektiğinden uzaktan eğitim sürecinin bireysel gereksinimli öğrenciler için yetersiz kaldığını düşünüyorum*” diyerek, uzaktan eğitim sürecinin dezavantajlarından bahsetmiştir. Ö7 ise “uzaktan eğitim sürecinde her şey soyut kaldı ve asla kalıcı olmadı” diyerek, uzaktan eğitimin yetersizliğine vurgu yapmıştır.

Öğretmenlerden Ö17 ile Ö22 özel gereksinimli öğrenciler için herhangi bir faaliyetin planlanmadığını ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan bir program olmadığını belirtmiştir. Ö28 “*Veli derse girmezse çocukta giremiyor*” diyerek, uzaktan eğitimde veliye önemli bir sorumluluk yüklendiğini belirtmiştir. Ö3 ise diğer öğretmenlerden farklı olarak “*Özel gereksinim öğrencilerin bağışıklığı tipik gelişim gösteren öğrencilere göre daha zayıf olduğu için bu süreçte sürekli hastalanma ve hastalanma korkusundan dolayı okulu çoğu kez aksatmak durumunda kaldılar*” diyerek farklı bir bakış açısıyla durumu incelediği anlaşılmıştır.

4.3. Eğitsel Performans Düzeyini Belirleme, Pandemi Öncesi ve Sonrası Sürecin İncelenmesi

Tablo 4.3. Pandemi öncesinde ve sonrasında eğitsel performansın belirlenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Pandemi öncesinde ve sürecinde eğitsel performansın belirlenmesi	Pandemi Öncesi		
	Yüz Yüze Dersler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31	31
	Pandemi Süreci		
	Performans Değerlendirme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö27, Ö29, Ö30	14
	Yetersizlik	Ö4, Ö13, Ö15, Ö20, Ö24, Ö25, Ö26	7
	Ebeveyn Yönlendirmesi	Ö6, Ö8, Ö12, Ö17, Ö21, Ö23	6
	Diğer	Ö11, Ö22, Ö28, Ö31	4
	Toplam		31

Tablo 4.3’de pandemi öncesinde ve sürecinde öğrencilerin eğitsel performans düzeyinin belirlenmesi nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. Pandemi öncesinde ve sürecinde eğitsel performansın belirlenmesi teması pandemi öncesi ve pandemi süreci olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır.

Pandemi öncesinde öğretmenlerin tamamı yüz yüze derslerde gerçekleştirilen kaba değerlendirme formları ya da performans belirleyici etkinliklerle öğrenciyi değerlendirdiğini ifade etmiştir.

Pandemi sürecinde ise 14 öğretmen, sözlü ve yazılı performans değerlendirmelerle öğrencinin eğitsel performansının değerlendirildiğini belirtmiştir. 7 öğretmen pandemi öncesinde eğitsel performans değerlendirmenin kolay olduğunu fakat pandemi sürecinde yeterli seviyede değerlendirme yapılamadığını belirtmiştir. Bu noktada Ö13 “*Pandemi sürecinde sağlıklı bir performans değerlendirmesi yapılmadı*”, Ö15 “*Pandemi öncesinde kaba değerlendirme formları ile pandemi sürecinde ise performans düzeyi eski öğrencilerimiz için az çok belirlenebildi ancak yeni kayıt öğrenci olursa zorlandı*” diyerek görüşünü bildirmiştir.

Pandemi sürecinde eğitsel performansın ebeveyn yönlendirmesiyle elde edildiğini söyleyen 6 öğretmen bulunmaktadır. Ö12 “*Pandemi öncesi süreçte her eğitim yılı başında kaba değerlendirmelerle yeniden alırken; pandemi döneminde bir*

yıl önceki performanslarının yanında aileden bilgi olarak eğitsel performans almaya çalıştık”, Ö17 “Pandemi döneminde görsel destek sağlayan teknolojik aletler yardımı ile velilerin desteklenmesi ve yönlendirmeleri ile değerlendirme aldık” demiştir.

Bu cevapların haricinde Ö11 ve Ö28 bir önceki yılın değerlendirmelerini kullanırken, Ö22 ve Ö31 öğrenciyle pandemi döneminde birlikte olunmadığını, yüz yüze eğitim sürecinde birlikte olduğunu belirtmiştir.

4.4. Uygun Eğitim Ortamı/Destek Hizmetleri Belirleme ve Uyarlama Süreci

Tablo 4.4. Uygun Eğitim Ortamı/Destek Hizmetleri Belirleme ve Uyarlama Sürecinin İncelemesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	F
Uygun Eğitim Ortamı/ Destek Hizmetleri	Çocuk ve Aile	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31	22
Belirleme ve Uyarlama Süreci	Uzaktan Eğitime Uygun Biçimde	Ö8, Ö16, Ö24, Ö25, Ö27	5
	Diğer	Ö11, Ö13, Ö14, Ö18	4
		Toplam	31

Tablo 4.4’de uzaktan eğitim sürecinde uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama sürecinin nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. Uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama süreci teması, çocuk ve aile yapısı, aile katılımı, çocuğun yapısı, uzaktan eğitime uygun biçimde ve diğer alt temalarından oluşmaktadır.

Uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama sürecinde çocuk ve aileyi yapısını dikkate alan 22 öğretmen bulunmaktadır. Ö2 “Öğrencinin ihtiyaç ve gereksinimlerinden yola çıkılarak eğitsel performansına uygun olarak aileden yardım alınarak bu süreç planlanmaya çalışıldı” derken, Ö7 “Çocukların yetersizliklerine ve düzeylerine göre belirledim” demiştir. Ö17 ise “Daha çok aile sosyal ve ekonomik yapısına bağlı olarak teknolojik imkanlara erişimi konusunu öncelikle tutarak planlandı. İmkanlar doğrultusunda ailelere elden ödev ve çalışma yollayarak yapmaya çalıştık.” diyerek derslere uzaktan erişimi olan aile yapısının önemine vurgu yapmıştır.

Uzaktan eğitime uygun alt temasında öğretmenler uzaktan eğitimle kazanılabilecek kazanımlara odaklanırken, uzaktan eğitime erişmeye vurgu

yapmışlardır. Bu noktada Ö8 “*Öğrencinin kazanması gereken kazanımlar ile uzaktan eğitimle kazanabileceği kazanımların kesişimini alarak uygun destek hizmeti belirledim*” derken, Ö24 “*Ders içeriğini uzaktan eğitime göre belirledim*” demiştir. Ö16 ise “*Teknolojiye erişebilen öğrencilerle normal ders akışı sağlanmıştır. Diğer öğrenciyle ise ödevlendirme yoluyla eğitime devam sağlanmıştır*” diyerek, uzaktan eğitime erişebilen öğrencilerle derslerin yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Bu cevapların haricinde Ö13 “*Geçmiş yılda hazırlanan eğitim programı uygulandı*”, Ö14, Ö18 ile Ö26 eğitim ortamı/destek hizmet belirlemede özel eğitim öğretmeni ve psikolojik danışmanın yardımıyla uygun eğitim ortamı/destek hizmetlerin belirlendiğini ifade etmiştir. Ö11 ise bu hizmetin belirlenmesinde ders programından faydalandığını dile getirmiştir.

4.5. BÖP Hazırlama ve Uygulanması

Tablo 4.5. BÖP Hazırlama ve Uygulanması Süreci

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	F
BÖP Hazırlama ve Uygulanması	Hazırlama Süreci		
	Uzaktan Eğitime ve Çocuğun Gereksinimine Uygun	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö31	21
	Önceki Yılların BÖP'ünü Kullandım	Ö4, Ö5, Ö11, Ö13, Ö15, Ö28	6
	Basit Kazanımlar Hazırlanmadı	Ö9, Ö14, Ö18	3
		Ö6	1
	Toplam		31
	Uygulanması		
	Online Eğitim Platformları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31	30
	Uygulanmadı	Ö6	1
	Toplam		31

Tablo 4.5’de BÖP planı hazırlama ve uygulanma sürecinin nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. BÖP hazırlama ve uygulanması teması hazırlama ve uygulama süreci olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Hazırlama sürecinde uzaktan eğitime ve öğrencinin gereksinimlerine uygun şekilde öğretmenler BÖP’lere yer vermiştir. Ö17 “*BÖP öğrenci temel ihtiyaçlarına göre ve ailenin bu eğitim planlarını ev ortamında çalışabilmesi açısından da daha basit bir şekilde planlandı*”, Ö20 “*BÖP planı öğrenciye konulan tanının sonucunda ve öğrencinin yetersizliğine uygun olarak hazırladım, planları ve materyalleri tanısına uygun olarak uygulamaya özen gösterdim*”, derken Ö29 ise “*BÖP’ü kaba değerlendirme neticesinde okul idaresinin ve rehber öğretmen onayı ile öğrenci ihtiyaçlarına yönelik hazırladık*” cevabını vermiştir.

Önceki yılların BÖP’ünü kullanan 6 öğretmen vardır ve bu öğretmenler bir sene önce aldığı performansa göre belirlenen BÖP’leri devam ettirmişlerdir. Basit kazanımlar alt temasında öğretmenler öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde daha kolay kazanabileceği kazanımlara odaklanmaktadır. Ö9 “*Çok basit kazanımlarla ilerleyebildik*” derken, Ö14” *Okulda uygulanan BÖP planına daha esnek ve basite*

indirgeyerek uyguladım” cevabını vermiştir. Yalnızca bir öğretmenin herhangi bir BÖP hazırlamadığı ve uygulamasını da gerçekleştirmediği görülmektedir.

BÖP uygulanması alt temasında 31 öğretmen online eğitim platformlarıyla hazırlanan planları uyguladığı anlaşılırken, Ö6 BÖP uygulaması gerçekleştirilmemiştir.

4.6. BEP İçeriği Planlama

Tablo 4.6. BEP İçeriği Planlama Süreci

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	F
BEP İçeriği Planlama	Öğrenci Performansı ve Uzaktan Eğitime Uygun	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16, Ö19, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö31	21
	Aile Desteğine Uygun	Ö9, Ö17, Ö30	3
	Basit Kazanımlar	Ö14, Ö15, Ö20, Ö21, Ö28	5
	Bir Önceki Yılın Planlarının Uygulanması	Ö13, Ö18	2
Toplam			31

Tablo 4.6’da BEP içeriği planlama sürecine yer verilmiştir. BEP içeriği planlama süreci öğrenci performansı ve uzaktan eğitime uygun, aile desteğine uygun, basit kazanımlar ve bir önceki yılın planlarının uygulanması alt temalarından oluşmaktadır. Buna göre 21 öğretmen BEP içeriğini planlama sürecinde öğrencinin performansına ve uzaktan eğitim sürecine dikkat etmiştir. 3 öğretmen aile desteğiyle yapılacak kazanımlara öncelik verirken, 5 öğretmen ise daha basit düzeyde kazanımlara yer vermiştir. 2 öğretmen ise bir önceki yılın planlarını uygulamıştır.

4.7. BEP Ekip Toplantılarının Gerçekleştirilmesi

Tablo 4.7. BEP Ekip Toplantılarının Gerçekleştirilme Süreci

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	F
BEP Ekip Toplantılarının Gerçekleştirilmesi	Online Toplantı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30,	27
	Toplantı Yapılmadı	Ö13, Ö15,	2
	Okulda	Ö25, Ö31,	2
	Toplam		31

Tablo 4.7’de BEP ekip toplantılarının gerçekleştirilmesi sürecine yer verilmiştir. Online platformlar, okul ve toplantı yapılmadı alt temalarından oluşan bu kategoride 27 öğretmen Zoom ve Whatsapp gibi online platformlarda toplantılarını gerçekleştirmiştir. 2 öğretmen toplantı yapmazken Ö13 “*Öğrencilerin bir önceki yıldan tamamlanmamış öğretim planlarını göz önüne alarak faaliyetler uygulandı*” diyerek toplantı yapılmasa da bir önceki yılın planlarının uygulandığını dile getirmiştir. Ö15 ise “*Toplantı gerçekleştirmedik*” demiş ve herhangi bir açıklama yapmamıştır. 2 öğretmen ise BEP toplantılarını okulda gerçekleştirmiştir. Ö25 “*İhtiyaç halinde gerekli pandemi kurallarına uygun olarak okulda gerekli fiziksel ortam hazırlanarak yapıldı*” derken, Ö31 ise “*Yüz yüze eğitim sürecinde BEP toplantısını gerçekleştirerek öğrenciye yönelik BEP’i hazırladık*” diyerek BEP’lerin hazırlandığını belirtmiştir.

4.8. BEP Eğitim Faaliyetleri Uygulama Sürecinde Öğrenci İçin Dikkate Alınan Özellikler

Tablo 4.8. BEP Eğitim Faaliyetleri Uygulama Sürecinde Öğrenci İçin Dikkate Alınan Özelliklerin İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	F
BEP Eğitim Faaliyetleri Uygulama Sürecinde Öğrenci İçin Dikkate Alınan Özellikler	Öğrenci İhtiyaçları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö31	27
	Veli İşbirliği	Ö9, Ö10, Ö28	3
	Pandemi Kuralları	Ö12	1
	Toplam		34

Tablo 4.8’de BEP eğitim faaliyetleri uygulama sürecinde öğrenci için dikkate alınan özelliklere yer verilmiştir. Bu tema öğrenci ihtiyaçları, veli işbirliği ve katılımı ile pandemi kuralları alt temalarından oluşmaktadır. 27 öğretmen BEP eğitim faaliyetlerini uygularken öğrencilerin gereksinimlerine, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kazanabileceği kazanımlara odaklanmıştır. Bu konuda Ö2 “*Online derslerden yola çıkarak eksik olduğu ve anlama güçlüğü çektiği konularda daha yavaş ilerledik ve kişisel gelişimine uygun ödevler verdik ve daha sonra verdiğimiz ödevleri birlikte değerlendirdik.*”, Ö11 “*Öğrenci özellikleri ve ebada ekrandan uygulanabilir olanları işlemeye çalıştık*”, Ö18 “*Öğrencilerin dikkat sürelerine uygun etkinlik içeriği ve gelişimlerini dikkate aldım., konuşma süresi, dilini aktif kullanması*”, Ö25 “*İhtiyaçlarını, ilgi alanlarından da yola çıkarak belirlenmiş öğretim yöntemine ve içeriklere dikkat ettim*”, Ö29 “*BEP eğitim faaliyetlerini uygularken özel gereksinimli öğrenciler için bu sürecin yıkıcı etkilerini kaldırmayı önceleyerek psikolojik sağlık oluşturma üzerine planımızı hazırladık. Ardından eğitsel ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli uygulamalar ve videolar ile süreci yönettik*” demiştir. Ö5 ile Ö8 ise öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi ile tanı ve sınıf düzeylerini dikkate almıştır.

Pandemi kurallarına dikkat ederek BEP eğitim faaliyetini uyguladığını belirten Ö12’nin yanı sıra veli katılımına dikkat ederek eğitim faaliyetini sürdüren öğretmenler de vardır. Ö9 “*Veli işbirliğini dikkate aldım*”, Ö10 “*Ailenin derste öğrenciye destek olacağı zaman dilimi ve internet kullandığı zaman aralığını*

dikkate aldım” derken, Ö28 “Sürenin uzun olmamasına dikkat ettim.dersin planını veliye anlattım uygulamayı veliye yaptırmaya çalıştım” cevabını vermiştir.

4.9. Gerçekleştirilen Öğretim Uygulamaları

Tablo 4.9. Gerçekleştirilen Öğretim Uygulamalarının İncelenmesi

Tema	Katılımcılar	F	
Gerçekleştirilen Öğretim Uygulamaları	Öğretim Yöntemleri		
	Anlatım ve soru cevap tekniği	Ö2	
	Sunum Tekniği	Ö3,	
	Etkinlik temelli öğretim, gösterip yaptırma	Ö5, Ö17, Ö19, Ö14, Ö20, Ö30	
	Akran öğretimi, sabit bekleme süreli, artan bekleme süreli öğretim	Ö6, Ö22, Ö23	
	Birden fazla uygulama	Ö7, Ö16, Ö25, Ö27,	
	Günlük yaşam ve sosyal beceriler	Ö9	
	İşbirliğine dayalı öğretim	Ö10	
	Eşzamanlı öğretim	Ö11	
	Uygulama yapılamadı	Ö12, Ö26	
	Gösterip yaptırma	Ö15	
	Teknoloji		
	Zoom üzerinden	Ö1, Ö4, Ö13	
	Sunum Tekniği	Ö3	
	Yalnızca EBA	Ö8, Ö18	
Özelim, Eğitimdeyim	Ö21, Ö24, Ö29		
Video öğretim uygulamaları	Ö31, Ö28		
	Toplam	31	

Tablo 4.9’da gerçekleştirilen öğretim uygulamalarına yer verilmiştir. Araştırmacı tarafından sorulan “Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencinize yönelik hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiniz?” sorusuna katılımcıların farklı alanlarda cevaplar verdiğinden “öğretim yöntemleri” ve “teknoloji” olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır.

Teknoloji alt teması kendi içerisinde; Zoom üzerinden, sunum tekniği, yalnızca EBA, Özelim-eğitimdeyim ve video ile öğretim uygulamaları alt teması olmak üzere 5 alt temaya ayrılmıştır. Öğretim yöntemleri alt teması kendi içerisinde; anlatım ve soru cevap tekniği, sunum tekniği, Etkinlik temelli öğretim, gösterip yaptırma,

akran öğretimi, sabit bekleme süreli öğretim, birden fazla uygulama, günlük yaşam ve sosyal beceriler, işbirliğine dayalı öğretim, eşzamanlı öğretim, uygulama yapılmadı ve gösterip-yaptırma olmak üzere 10 alt temadan oluşmaktadır.

Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencilerine yönelik gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarında Ö25 “Görsel okuma, hikayeleştirme, oyunlar, şarkılar vb. üzerinden öğretim uygulamaları yaptım” ve Ö29 “Bu süreçte daha çok oyunlaştırmayı kullanmak durumunda kaldık özellikle uzaktan eğitimde öğrenci dikkatini canlı tutmak ve gerekli bilgilerin aktarılmasında konuya özgü oluşturulan oyunlar ile öğretim sürecini devam ettirdik” cevabını vermiştir.

4.10.BEP’in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Avantajları

Tablo 4.10. BEP’in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Avantajlarının İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
BEP’in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Avantajları	Teknoloji Kullanım Bilgisi Arttı	Ö1, Ö3, Ö10, Ö28	4
	Bilgi Aktarımının Kolaylığı	Ö8, Ö16, Ö25, Ö29, Ö30	5
	Avantaj Sağlamadı	Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27	13
	Bulaş Riski	Ö12, Ö19	2
	Aile Katkısı	Ö14, Ö21, Ö31	3
	Diğer	Ö5, Ö9, Ö11, Ö13	4
	Toplam		31

Tablo 4.10’daBEP’in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının avantajlarına yer verilmiştir. Bu tema teknoloji kullanım bilgisi, bilgi aktarımının kolaylığı, avantaj sağlamadı, aile katkısı ve diğer olmak üzere 5 alt temadan oluşmaktadır.

BEP’in uzaktan eğitimle birlikte teknolojiyi kullanıma yönelik bilgi artırdığını ifade eden 4 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden Ö10 ile Ö28 BEP’in uzaktan eğitimle birlikte teknolojiyi kullanıma yönelik bilgi artırdığını fakat öğrenciye herhangi bir faydasının olmadığını dile getirmiştir.

Uzaktan eğitim süreciyle birlikte bilgi aktarımının daha kolay olduğunu belirten 5 öğretmen varken Ö16 “Çünkü farklı yöntemleri kullanmak çocuk için

öğrenmeyi arttırdı”, Ö25 “Dijital platformlardaki birçok kaynaktan dikkat çekici örnekler, etkinlikler görüp yeni şeyler öğrendik ve uyguladık” diyerek farklı tarzdaki etkinliklerle birlikte öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

BEP’in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının hiçbir avantajı olmadığını savunan 13 öğretmen bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin avantaj yerine dezavantajı olduğunu belirten Ö17 *“Kazandırdığımız becerileri kaybettik”* demiştir.

BEP’in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının aile katkısını artırdığını belirten 3 öğretmen bulunmaktadır. Ö21 *“Okul ortamındayken çok fazla katkısı olmayan ailenin bu süreçte öğrenciye katkısı daha fazla oldu. Kolay ilerledik”* cevabını verirken, Ö31 ise *“Ailenin bu süreçte eğitime katılması sürecin tek avantajıydı”* diyerek uzaktan eğitim sürecinin ailenin eğitime daha fazla katılmasına imkan tanıdığını belirtmişlerdir.

Diğer alt temasında ise farklı alanlarda cevap veren öğretmenlerin ifadeleri yer almaktadır. Ö5 *“Her durumda uygulanabilirlik açısından güzel bir deneyim oldu“* derken, Ö11 *“Okulda kalabalıktan dolayı çok vakit ayırlamayan öğrencinin EBA’da birebir olarak ders işlenmesi sonucu güzel bir ilerleme kaydettik”*, Ö9 *“En azından süreçten uzak kalmadı”* Ö13 ise *“Zamanı daha verimli kullanarak birebir özel zaman ayırabildim”* demiştir.

Ö12 *“Virüsün bulaşma ihtimalini azaltmış olduk”* derken, Ö20 *“Sağlıklı bir ortam oluşturmuş olduk”* diyerek pandemi döneminde bulaş riskinin azaltıldığını belirtmişlerdir.

4.11. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Dezavantajları

Tablo 4.11. BEP'in Uzaktan Eğitim Aracılığı ile Uygulanmasının Dezavantajlarının İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajları	Teknolojiye Ulaşmanın Zorluğu	Ö1, Ö3, Ö11, Ö12, Ö20, Ö21, Ö24, Ö26, Ö27	9
	Bilginin Aktarılmasının Zorluğu	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17, Ö22, Ö23, Ö25, Ö29, Ö30	15
	Dikkatin Sürdürülememesi	Ö9, Ö15, Ö16	3
	İletişim ve Değerlendirme	Ö18, Ö19, Ö28, Ö31	4
	Toplam		31

Tablo 4.11'de BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajlarına yer verilmiştir. BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajları teması 4 alt temadan oluşmaktadır. İlk alt tema teknolojiye ulaşmanın zorluğudur. Bu alt temada öğretmenler sosyo-ekonomik şartlardan dolayı her öğrencinin eşit biçimde teknolojiye ulaşamamasından kaynaklı olarak uzaktan eğitime bağlanacak araç-gereçleri temin etmede zorluk yaşadığına vurgu yapılmıştır.

İkini alt tema uzaktan eğitim sürecinde bilgi aktarılmasının zorluğudur. Bu noktada Ö2 “*Öğrencilerin dikkat dağınıklığı ve öğrenme güçlüğü olduğundan online derslerde kopukluk oldu. Ayrıca materyal eksikliği sebebiyle katılım azdı*”, Ö8 “*Yeri geldiğinde fiziksel yardımda bulunmam gerekiyordu ama mümkün olmadı*”, Ö30 “*Uzaktan BEP'i uygulamak öğrencilerime ve bana avantaj sağlamadı. Çünkü eğitimde bilişsel, sosyal, davranışsal, dil ve iletişimde etkileşim olduğu bilinmekte ve BEP'i yüz yüze uygularken küçük adımlar şeklinde ilerleyip bol bol tekrarlar yaparak model olma, fiziksel yardım ve sözel ipucu ile destek sağlamaktayım. Uzaktan BEP'i uygulamak ve bunları uzaktan yapamamak pek mümkün olmuyor bu yüzden hem öğrencim hem de bana büyük dezavantajları oldu*”, Ö25 “*Dikkat süresi kısa olduğu için ekran karşısında bu süreyi korumak daha da zor. Öğrenci için bir ekran görüntüsünden ibaretsiniz oysa yüz yüze etkileşim ve iletişim daha güçlü*” diyerek bilgi aktarmanın zorluğuna değinmiştir. Ayrıca bu alt temada Ö15 ile Ö17 her etkinliğin uzaktan eğitimle anlatılamadığını belirtirken, Ö7 ise “*Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin okuldan ve disiplinden tamamen uzaklaştığını*” ifade etmiştir.

Ayrıca Ö2 ve Ö6 uzaktan eğitim sürecinde derslere katılımın aksadığını da belirtmiştir.

Üçüncü alt tema dikkatin sürdürülememesidir. 3 öğretmen bu alt temada dikkati sürdürmede ve odaklanmada sorun yaşadıklarını dile getirmiştir.

Dördüncü ve son alt tema ise iletişim ve değerlendirmedir. Ö18, Ö19 ve Ö28 öğrenciyle yüz yüze iletişimde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecinde iletişim kuramadığını, fiziksel yardım gerektiren durumlarda yardımda bulunulmadığı ve bu durumun da öğrenmeye olumsuz etkileri olduğunu bildirmiştir. Ö31 “*Süreç çok zorlayıcıydı özellikle BEP kazanımlarının kazanılıp kazanılmadığını anlamak ve farklı kazanımlara geçmek zorlayıcıydı*” diyerek öğrencinin değerlendirilemediğine vurgu yapmıştır.

4.12. BEP Uygulamaları Sırasında Aileyi Eğitime Dahil Edildi Mi? Çalışmalara Etkin Bir Şekilde Katılma, Materyal Desteği Sağlama Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Tablo 4.12. BEP Uygulamaları Sırasında Aileyi Eğitime Dahil Edildi Mi? Çalışmalara Etkin Bir Şekilde Katılma, Materyal Desteği Sağlama Sürecinde Karşılaşılan Güçlüklerin İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil edildi mi? Çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaşılan güçlükler	Evet	Ö7, Ö31	2
	Oldukça Zordu	Ö1	1
	Materyal Eksikliği	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö25, Ö29, Ö30	9
	Materyal Desteği	Ö8, Ö17, Ö22, Ö23	4
	Zorluk Yaşanmadı	Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö28	5
	Bilgi Eksikliği	Ö16	1
	Materyal Kullanımı	Ö20	1
	Hayır	Ö24, Ö26, Ö27	3
	Uzaktan Eğitim Bilgi Eksikliği	Ö9	1
	Teknolojiye Ulaşamama	Ö11, Ö12	2
	Materyal Eksikliği	Ö13, Ö21	2
		Toplam	31

Tablo 4.12’de BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil edildi mi? Çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaşılan güçlükler teması evet, kısmen ve hayır alt temalarından oluşmaktadır.

Evet alt teması altında ailelerin BEP uygulamalarına dahil edildiği görülmektedir. Çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama

sürecinde karşılaşılan güçlüklerde ise 10 öğretmen materyal eksikliği sorunundan bahsetmiştir. 4 öğretmen ailelere materyal desteğini kendileri sağlarken, 5 öğretmen bu süreçte zorluk yaşamadığını bildirmiştir. Ö5 “*Aile katılımı sağlandı. Okul ve sınıf ortamını ev ve oda ortamına uyarlamak, her istenildiğinde materyal temin etmek zor oldu*”, Ö17 “*Aile sınırlı şekilde etkinliğe katıldı. Materyaller desteği ailenin imkanları ya da öğretmen tarafından aileye ulaştırılarak yapıldı*”, Ö23 “*Fazlasıyla dahil ettim. Materyal desteğini çoğu zaman kapılarına kadar gidip bırakıyordum*” cevabını vermiştir.

Ö16 “*Evet dahil ettik. Fakat velilerimizin öğrenim düzeyleri de bazı konularda yetersiz kaldı*”, Ö20 “*Aileden hep destek aldım ama materyal kullanımında zorlandım*”, diyerek görüşünü belirtmiştir.

Hayır alt teması altında 3 öğretmen (Ö24, Ö26, Ö27) ailenin sürece dahil olmadığını belirtmiş fakat bir açıklama yapmamıştır. Ö9, ailelerin uzaktan eğitime bağlanma konusunda bilgi eksikliği olduğunu belirtirken, Ö11 ve Ö12 uzaktan eğitime bağlanılamadığından, Ö13 ile Ö21 materyal eksikliği yaşandığından ailenin sürece dahil edilmediğini belirtmiştir.

4.13. Uzaktan Eğitim Sürecinde Hangi Mobil Öğretim Uygulamalarından Faydalanma Durumu

Tablo 4.13. Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma Durumunun İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f	
Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma durumu	Evet	Ö20	1	
	Özelim, Eğitimdeyim	Ö1, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23, Ö25, Ö28, Ö31	16	
		TRT EBA Özel Eğitim	Ö3, Ö12	2
		Okulistik	Ö10	1
		Tohum Otizm Portalı	Ö11	1
		İHL Uygulamaları	Ö27	1
	Hayır	Ö2, Ö6, Ö7, Ö13, Ö22, Ö24, Ö26, Ö29, Ö30,	9	
	Toplam		31	

Tablo 4.13’de Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma durumuna yer verilmiştir. Bu tema evet ve hayır alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanan öğretmen sayısı 22’dir. Bu öğretmenler en çok Özelim, Eğitimdeyim mobil uygulamasından faydalanırken, Tohum Otizm Portalı ve Okulistik gibi uygulamalardan da faydalanıldığı görülmektedir. Ö5 “*Gri ceviz, EBA Etkinlikler, özelim eğitimdeyim ve YouTube daki eğitim içeriklerine yararlandım*” derken, Ö16 Özelim, Eğitimdeyim programının yanı sıra Okulistik uygulamasından, Ö25 ile Ö28 Özelim, Eğitimdeyim uygulamasının yanı sıra TRT EBA Özel Eğitim uygulamasından da faydalanmıştır.

Bu sonuçlara ek olarak uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanmayan 9 öğretmen bulunmaktadır.

4.14. Uzaktan Eğitim Sürecini Siz Yönetecek Olsanız Özel Gereksinime İhtiyacı Olan Bireyler Açısından Yönetme Durumu

Tablo 4.14. Uzaktan Eğitim Sürecini Siz Yönetecek Olsanız Özel Gereksinime İhtiyacı Olan Bireyler Açısından Yönetme Durumunun İncelenmesi

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Uzaktan eğitim sürecini siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından yönetme durumu	Eşit İmkanlar – tablet ve interneti dahil et	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö11, Ö12, Ö16 Ö21, Ö25	9
	Yüz Yüze Eğitim	Ö4, Ö8, Ö10, Ö17, Ö22, Ö23, Ö24, Ö29, Ö31	9
	Aile Desteği	Ö5, Ö14, Ö30	3
	Materyal Desteği	Ö6, Ö13, Ö15, Ö18, Ö19,	5
	Diğer	Ö9, Ö20, Ö26, Ö27, Ö28	5
		Toplam	31

Tablo 4.14’de uzaktan eğitim sürecini siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından yönetme durumuna yer verilmiştir. Bu tema çeşitli alt temalardan oluşmuş ve öğretmenler farklı cevaplar vermişlerdir. En çok verilen cevaplarda birisi yüz yüze eğitimin devam etmesini sağladım olurken (9 kişi), diğer cevap ise eşit imkanların sağlanabilmesi için uzaktan eğitime bağlanılabilecek teknolojik araç-gereçler ve alt yapının sağlanması gerektiğidir (9 kişi). Öğretmenlerden 5’i materyal desteğinin sağlanmasını ifade ederken, 3 öğretmen aile desteğinin daha fazla olması gerektiğini belirtmiştir. Bunların haricinde Ö9 “*Uzaktan eğitim sürecinde iletişim ve sosyal beceriler günlük yaşam becerileri yiyecek içecek hizmetleri ve el sanatları dersleri daha sağlıklı işlendi diye düşünüyorum*”, Ö20 “*Sevgi yöntemi bu yöntemin açamayacağı kapı yoktur*”, Ö26 “*Uzaktan eğitimde çocuklar kaynaştırma öğrencisi olarak derslere katılmalı ama ekstradan bu çocuklara ayrı bir uzaktan eğitim planlanmalıydı*”, Ö27 “*Daha çok görsel ve işitsel materyaller oluşturmaya çalışırdım*”, Ö28 ise “*Oyunlar ve evde ailece yapılabilecek etkinlikler hazırlardım*” cevaplarını vermişlerdir.

BÖLÜM V

5.Tartışma

Yapılan bu araştırmada uzaktan eğitim sisteminde kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıflarında bulunan öğrencilerine bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlükler ve COVID-19 uzaktan eğitim sistemi sürecinde öğretimsel uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmeler uzaktan eğitime ilişkin pandemi öncesi derslere teknolojiyi uygulama, pandemi sürecinde yürütülen faaliyetlerin fırsat eşitliğini sağlama durumu, pandemi öncesinde ve sürecinde eğitsel performansın belirlenmesi, uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama süreci, BÖP hazırlama ve uygulanması, BEP içeriği planlama, BEP ekip toplantılarının gerçekleştirilmesi, BEP eğitim faaliyetleri uygulama sürecinde öğrenci için dikkate alınan özellikler, gerçekleştirilen öğretim uygulamaları, BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının avantajları, BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajları, BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil edilmesi, çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaşılan güçlükler, uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma durumu, uzaktan eğitim sürecini siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından yönetme durumu olmak üzere 14 soru; betimsel yöntem ile analiz edilmiştir. Bu bölümde elde edilen analiz sonuçları, literatürler karşılaştırılmıştır.

Araştırmada öncelikli olarak “pandemi öncesinde derslerde öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencilerinin öğretim uygulamalarını teknoloji ile destekleme durumuna yer verilmiştir. Derslerin teknolojiyle desteklenmesi teması evet, hayır ve daha az olmak üzere 3 alt temadan oluşmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu “evet” cevabını vermiştir. Alanyazın incelendiğinde eğitimde fırsat eşitliği, topluluğun teknoloji konusunda bilgi düzeylerini artırmak ve eğitimde teknolojiyi yararlı kılmak amacıyla tüm illerde yer alan “Fatih Projesi” ile tüm okullarda akıllı tahtalar olması nedeniyle teknoloji eğitime daha fazla katılmaya başlanmıştır(MEB,2011). Pandemi sürecinde eğitimcilerin değişen ve gelişen teknolojiyi kullanma zorunluluğu

nedeniyle kendi yeterliliklerini artırma gerekliliğinden söz edilmektedir (Kırmızıgül, 2020).

Pandemi Sürecinde yürütülen Faaliyetlerin Fırsat Eşitliğini Sağlama Durumuna bakıldığında imkanların eşit bir şekilde sağlanmadığını(10 öğretmen) ve uzaktan eğitimlerin yeterli olmaması (14 öğretmen) durumlarını ifade etmişlerdir. Alan yazın incelendiğinde Şenol ve Can-Yaşar (2020) ise; MEB'e bağlı özel eğitim kurumlarında görevli 14 özel eğitim öğretmeni, 21 anne-baba ile pandemi boyunca verilen eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş ve pandemi sürecinde özel gereksinimi olan çocukların süreçten olumsuz etkilendiğini göstermektedir.

Pandemi öncesinde ve sürecinde eğitsel performansın belirlenmesi teması ele alındığında; pandemi öncesinde öğretmenlerin tamamı yüz yüze aldıklarını, Pandemi sürecinde ise 14 öğretmen, sözlü ve yazılı performans değerlendirmelerle öğrencinin eğitsel performansının değerlendirildiğini belirtmiştir. 7 öğretmen pandemi öncesinde eğitsel performans değerlendirmenin kolay olduğunu fakat pandemi sürecinde yeterli seviyede değerlendirme yapılamadığını, 6 öğretmen ise ailelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda aldıklarını belirtmiştir. Bu cevapların haricinde Ö11 ve Ö28 bir önceki yılın değerlendirmelerini kullanırken, Ö22 ve Ö31 öğrenciyle pandemi döneminde birlikte olunmadığını, yüz yüze eğitim sürecinde birlikte olduğunu belirtmiştir. Uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama süreci çocuk ve aileyi yapısını dikkate alan 22 öğretmen bulunmaktadır. Uzaktan eğitime uygun alt temasında öğretmenler uzaktan eğitimle kazanılabilecek kazanımlara odaklanırken, uzaktan eğitime erişmeye vurgu yapmışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla verilen destek eğitim ve hizmetlerin eksik kaldığı ve istenilen verimliliğe ulaşılamadığını (Salman, 2020; Akbulut, Şahin ve Esen, 2020) ve bu durumun da yukarıda yer alan bulguları destekler nitelikte olduğu dikkat çekmektedir. Alanyazında özel gereksinimli çocuklar dikkate alındığında bireylerin yetersizliklerine, şiddetine ve bireysel performans düzeylerine göre çeşitlilik gösterebilmektedir(Berk,2021). Özel gereksinimli bireylerin çoğu beceri durumları ve davranışların gerçekleştirilebilmesi için çok desteğe gereksinim olduğu üzerinde durulmuştur (Aslan, Özdemir, Demiryürek ve Çotuk, 2015; Ovayurt ve Akfırat, 2016; Üzümcü, 2018; Atlan, 2019).

Hazırlama sürecinde uzaktan eğitime ve öğrencinin gereksinimlerine uygun şekilde öğretmenler BÖP'lere yer vermiştir. Önceki yılların BÖP'ünü kullanan 6 öğretmen

vardır ve bu öğretmenler bir sene önce aldığı performansa göre belirlenen BÖP'leri devam ettirmişlerdir. Basit kazanımlar alt temasında öğretmenler öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde daha kolay kazanabileceği kazanımlara odaklanmaktadır. BÖP uygulanması alt temasında 31 öğretmen online eğitim platformlarıyla hazırlanan planları uyguladığı anlaşılırken, Ö6 BÖP uygulaması gerçekleştirilmemiştir. 21 öğretmen BEP içeriğini planlama sürecinde öğrencinin performansına ve uzaktan eğitim sürecine dikkat etmiştir. 3 öğretmen aile desteğiyle yapılacak kazanımlara öncelik verirken, 5 öğretmen ise daha basit düzeyde kazanımlara yer vermiştir. 2 öğretmen ise bir önceki yılın planlarını uygulamıştır. BEP ekip toplantılarının gerçekleştirilmesi sürecine bakıldığında 27 öğretmen Zoom ve Whatsapp gibi online platformlarda toplantılarını gerçekleştirmiştir. 2 öğretmen toplantı yapmazken öğretmen ise BEP toplantılarını okulda gerçekleştirmiştir. BEP eğitim faaliyetleri uygulama sürecinde öğrenci için dikkate alınan özellikler incelendiğinde 27 öğretmen BEP eğitim faaliyetlerini uygularken öğrencilerin gereksinimlerine, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kazanabileceği kazanımlara odaklanmıştır. 2 öğretmen ise hazır bulunuşluk düzeyi ile tanı ve sınıf düzeylerini dikkate almıştır. 1 öğretmen pandemi kurallarına dikkat ederek BEP eğitim faaliyetini uyguladığını belirtirken; 1 öğretmen veli katılımına dikkat ederek eğitim faaliyetini sürdüren öğretmenler de vardır. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencinize yönelik hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiniz?" sorusuna uygun ortak bir tema oluşturulamamıştır. Bunun nedeni olarak kaynaştırma öğrencilerine her öğretmenin uyguladığı yöntemin farklı olması, öğretmene ailelerin desteği, öğrencilerin eğitsel düzeyleri ve teknolojik aletlere ulaşımında yaşanan sorunlar neden olarak gösterilebilir. Uzaktan eğitim sürecinde özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda benzer sonuçlara ulaşılmış ve özel eğitim öğretmenleri ile yapılan çalışmada öğrencilerin ihtiyaçlarını uzaktan eğitim sisteminde planlamada, eğitim ve öğretim süreçlerinin ilerlemesinde sorunlar yaşandığı; öğrencilerin eğitimi için kullanılan materyal ve yardımcı teknolojilerin birebir çevrimiçi online eğitimlerle amacına hizmet etmediği; motivasyonun sağlanması ile problem davranışların azaltılması konusunda çok fazla güçlükle karşılaştıkları sonucu elde edilmiştir (Mengi & Alpdoğan,2020). Bu süreçten kaynaklı özel eğitim alan öğrencilerin oldukça zorlandıkları, okul kültüründen uzaklaşıp böylelikle ev ortamında daha az sorumluluk aldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Mengi & Alpdoğan,2020).

BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının avantajlarına bakıldığında BEP'in uzaktan eğitimle birlikte teknolojiyi kullanıma yönelik bilgi artırdığını ifade eden 4 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden Ö10 ile Ö28 BEP'in uzaktan eğitimle birlikte teknolojiyi kullanıma yönelik bilgi artırdığını fakat öğrenciye herhangi bir faydasının olmadığını dile getirmiştir. Hiçbir avantajı olmadığını savunan 13 öğretmen bulunmaktadır;4 öğretmen teknoloji kullanım bilgisini artırdığını, 3 öğretmen aile katkısını artırdığını belirtmiş,5 öğretmen bilgi aktarımının daha kolay olduğunu,2 öğretmen pandemi döneminde bulaş riskinin azaltıldığını, 4 öğretmen ise diğer nedenler olarak birebir daha fazla zaman ayırdıklarını belirtmiştir. Alan yazın incelendiğinde, Kaya'nın (2002) çalışmasında uzaktan eğitim sayesinde fırsat eşitliği azalmış, büyük kitlelere aynı anda ulaşma imkanı sağlamış, maliyet en aza düşmüş,öğrencilere serbestlik ve çeşitli eğitim olanakları sağlamış; bireysel öğrenmeler,sorumluluk kazandırma belli yer ve mekan dışında eğitim olanağı gibi imkanlar sağlanmasına yol açmıştır.

BEP'in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajları teması 4 alt temadan oluşmaktadır. 9 öğretmen teknolojiye ulaşmanın zorluğu cevabını vermiştir. Bu alt tema cevapları incelendiğinde öğretmenler sosyo-ekonomik şartlardan dolayı her öğrencinin eşit biçimde teknolojiye ulaşamamasından kaynaklı olarak uzaktan eğitime bağlanacak araç-gereçleri temin etmede zorluk yaşadığına vurgu yapılmıştır. 15 öğretmen uzaktan eğitim sürecinde bilgi aktarılmasının zorluğunu belirtmiştir. her etkinliğin uzaktan eğitimle anlatılamadığını ve uzaktan eğitim sürecinde derslere katılımın aksadığını da belirtmişlerdir. 3 öğretmen dikkatin sürdürülememesi cevabını vermiştir. Bu alt temada dikkati sürdürmede ve odaklanmada sorun yaşadıklarını dile getirmiştir. İletişim ve değerlendirme alt teması incelendiğinde 4 öğretmen öğrenciyle yüz yüze iletişimde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecinde iletişim kurulamadığını, fiziksel yardım gerektiren durumlarda yardımda bulunulmadığı ve bu durumun da öğrenmeye olumsuz etkileri olduğunu ve öğrencileri değerlendiremediklerini belirtmişlerdir. Alan yazında benzer sonuçlar incelendiğinde uzaktan eğitimin çeşitli imkanlarına karşı dezavantajları da görülmektedir. Uzaktan eğitimden kaynaklı sosyalleşmeleri engellenmekte, desteksiz eğitim yapamayan öğrencilere yardım sağlama imkanının olmaması uygulamaya ve pratiğe yönelik derslerde pasif durumda olmalarına yol açtığı gibi dezavantajları mümkündür (Kaya, 2002).

Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma durumuna yer verilmiştir. Bu tema evet ve hayır alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanan öğretmen sayısı 22'dir. Bu öğretmenler en çok Özelim, Eğitimdeyim mobil uygulamasından faydalanırken, Tohum Otizm Portalı ve Okulistik gibi uygulamalardan da faydalandığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde belirtilen destek veya eğitim hizmetlerinin yetersizliğinden kaynaklı verimliliğin azaldığı belirtilmektedir (Akbulut, Şahin ve Esen, 2020; Salman, 2020).

BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil edilme sorusuna Evet alt teması altında ailelerin BEP uygulamalarına dahil edildiği görülmektedir. Çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaşılan güçlüklerde ise 10 öğretmen materyal eksikliği sorunundan bahsetmiştir. 4 öğretmen ailelere materyal desteğini kendileri sağlarken, 5 öğretmen bu süreçte zorluk yaşamadığını bildirmiştir. Hayır alt teması altında 3 öğretmen ailenin sürece dahil olmadığını belirtmiş fakat bir açıklama yapmamıştır. Ö9, ailelerin uzaktan eğitime bağlanma konusunda bilgi eksikliği olduğunu belirtirken, Ö11 ve Ö12 uzaktan eğitime bağlanamadığından, Ö13 ile Ö21 materyal eksikliği yaşandığından ailenin sürece dahil edilmediğini belirtmiştir. Alan yazın incelendiğinde pandemi kaynaklı aileler çocuklarına öğreten ve eğitimleriyle ilgilenme gerekliliğinden kaynaklı (Karip, 2020), anne-babaların çocuklarının gözünde rollerinin değişiklik göstermesi (Başaran ve Aksoy, 2020) nedeniyle aileleri eğitime dahil etme sürecinde zorluklar yaşandığını destekler niteliktedir.

Alan yazın taraması sonucunda uzaktan eğitim sürecinde BEP hazırlama, öğretimsel uygulamalar ve kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler, öğrenci ve aileler açısından çalışmaların eksikliğinden dolayı her bulguya karşılık gelecek nitelikte alan yazın sonucuna sınırlı ulaşım sağlanmıştır.

BÖLÜM VI

6.Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu araştırmada uzaktan eğitim sisteminde kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıflarında bulunan öğrencilerine bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlükler ve Covid-19 uzaktan eğitim sistemi sürecinde öğretimsel uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analizlerde elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Covid-19 pandemi öncesinde derslerde öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencilerinin öğretim uygulamalarını teknoloji ile destekleme durumuna yer verilmiştir. Derslerin teknolojiyle desteklenmesi teması evet, hayır ve daha az olmak üzere 3 alt temadan oluşmaktadır. “Evet” alt teması akıllı tahta ve projeksiyon cihazı kullanımı ile tablet ve akıllı telefon uygulamaları kullanımından oluşmaktadır.
2. Covid-19 pandemi sürecinde yürütülen faaliyetlerin fırsat eşitliğini sağlama durumu “evet, sağladı” ve “hayır, sağlamadı” alt temalarından oluşmaktadır. “Hayır, sağlamadı” teması; imkanların eşit olmaması, uzaktan eğitimlerin yeterli olmaması, faaliyetler planlanamadı ve diğer şeklinde oluşturulmuştur.
3. Covid-19 pandemi öncesinde ve pandemi sürecinde öğrencilerin eğitsel performans düzeyinin belirlenmesi nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. Pandemi öncesinde ve sürecinde eğitsel performansın belirlenmesi teması pandemi öncesi; yüz yüze dersler ve pandemi sürecinde performans değerlendirme, yetersizlik, ebeveyn yönlendirmesi ve diğer şeklindedir.
4. Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama sürecinin nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. Uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama süreci teması, çocuk ve aile yapısı, aile katılımı, çocuğun yapısı, uzaktan eğitime uygun biçimde ve diğer alt temalarından oluşmaktadır.
5. Covid-19 pandemi sürecinde BÖP planı hazırlama ve uygulanma sürecinin nasıl belirlendiğine yer verilmiştir. BÖP hazırlama ve uygulanması teması hazırlama ve uygulama süreci olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Hazırlama süreci; uzaktan eğitime ve çocuğun gereksinimine uygun, önceki yılların BÖP’ünü

kullandım, basit kazanımlar ve hazırlamadı şeklindedir. BÖP uygulaması ise online eğitim platformları ve uygulanmadı olarak belirtilmiştir.

6. Covid-19 pandemi süresince BEP içeriği planlama sürecine yer verilmiştir. BEP içeriği planlama süreci öğrenci performansı ve uzaktan eğitime uygun, aile desteğine uygun, basit kazanımlar ve bir önceki yılın planlarının uygulanması alt temalarından oluşmaktadır.

7. Covid-19 pandemi sürecinde BEP ekip toplantılarının gerçekleştirilmesi sürecine yer verilmiştir. Online platformlar, okul ve toplantı yapılmadı alt temalarından oluşmuştur.

8. Covid-19 pandemi sürecinde BEP eğitim faaliyetleri uygulama sürecinde öğrenci için dikkate alınan özelliklere yer verilmiştir. Bu tema öğrenci ihtiyaçları, veli işbirliği ve katılımı ile pandemi kuralları alt temalarından oluşmaktadır.

9. Covid-19 pandemi süresince gerçekleştirilen öğretim uygulamalarına yer verilmiştir. Araştırmacı tarafından sorulan “Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencinize yönelik hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiniz?” sorusuna katılımcıların farklı alanlarda cevaplar verdiğinden “öğretim yöntemleri” ve “teknoloji” olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır.

Teknoloji alt teması kendi içerisinde; Zoom üzerinden, sunum tekniği, yalnızca EBA, Özelim-eğitimdeyim ve video ile öğretim uygulamaları alt teması olmak üzere 5 alt temaya ayrılmıştır. Öğretim yöntemleri alt teması kendi içerisinde; anlatım ve soru cevap tekniği, sunum tekniği, Etkinlik temelli öğretim, gösterip yaptırma, akran öğretimi, sabit bekleme süreli öğretim, birden fazla uygulama, günlük yaşam ve sosyal beceriler, işbirliğine dayalı öğretim, eşzamanlı öğretim, uygulama yapılmadı ve gösterip-yaptırma olmak üzere 10 alt temalarından oluşmaktadır.

10. Covid-19 pandemi süresince BEP’in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının avantajlarına yer verilmiştir. Bu tema teknoloji kullanım bilgisi, bilgi aktarımının kolaylığı, avantaj sağlamadı, aile katkısı ve diğer şeklinde temalardan oluşmaktadır.

11. Covid-19 pandemi süresince BEP’in uzaktan eğitim aracılığı ile uygulanmasının dezavantajları teması teknolojiye ulaşmanın zorluğu, bilginin aktarılmasının zorluğu, dikkatin sürdürülememesi, iletişim ve değerlendirme alt temalarından oluşmaktadır.

12. Covid-19 pandemi sürecinde BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil edildi mi? Çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaşılan güçlükler teması evet, kısmen ve hayır alt temalarından oluşmaktadır. “Evet” teması dahilinde oldukça zordu, materyal eksikliği, materyal desteği, zorluk

yaşanmadı, bilgi eksikliği, materyal kullanımı; “hayır” teması dahilinde uzaktan eğitim bilgi eksikliği, teknolojiye ulaşamama, materyal eksikliği olarak belirlenmiştir.

13.Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından faydalanma durumu incelendiğinde “evet” ve “hayır” alt temalarından oluşmaktadır. “Evet” teması dahilinde; TRT EBA özel eğitim, okulistik, Tohum otizm portalı,İHL uygulamaları ve özelim, eğitimdeyim olarak belirlenmiştir.

14.Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecini siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından yönetme durumuna yer verilmiştir. Bu tema eşit imkanlar-tablet ve interneti dahil et-, yüz yüze eğitim, aile desteği, materyal desteği ve diğer alt temalarından oluşmuştur.

Araştırmada elde edilen sonuçlar kapsamında aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur:

6.1.)İLERİ Kİ ARAŞTIRMALARA YÖNELİK ÖNERİLER

- Yeniden uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri teknolojik cihazlarla kaynaştırma eğitiminde uygun öğretim yöntemlerini kullanarak en işlevsel öğretim yönteminin hangisi olduğuna yönelik öğretmen görüşleri alınarak program geliştirme çalışması hakkında düzenleme yapılabilir.
- Özel eğitimde kaynaştırma öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde destek hizmetlerden ulaşımı ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim sisteminin kaynaştırma öğrencilerinin teknolojik cihazları kullanım alanları ve yaranma düzeyleri hakkında ailelerle öğretmenlerin yer aldığı bir çalışma planlanabilir.

6.2.)UYGULAMAYA YÖNELİK ÖNERİLER

- Kaynaştırma öğretmenlerinin BEP hazırlama ve öğretimsel uygulamaları yüz yüze olan derslerde teknoloji ile entegre amacıyla çalıştaylar düzenlenebilir. Tespit edilen durumlar hakkında krize müdahale planları oluşturulabilir.
- Kaynaştırma öğrencilerine fırsat eşitliği sağlanması için eşit olanaklar sağlanarak uzaktan eğitim süreci planlanabilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde eğitsel performans alımları için ailelerden video kayıtlar ya da ses kayıtlar istenerek performans alımı yapılabilir. Böylelikle öğrenciye uygun destek hizmetleri belirleme süreci daha sağlıklı olacaktır.

- Kaynaştırma öğretmenleri, kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak BEP hazırlama ve öğretimsel süreç planlama aşamalarında aileler ile okul rehber öğretmeni ve okul özel eğitim öğretmeni desteği ile daha fazla işbirliği yapabilecekleri etkinlikler hakkında öğretmen eğitim programları ve seminerleri oluşturulabilir.

7.KAYNAKÇA

Acar, M. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin kapsayıcı-bütünleyici eğitime yönelik değerlendirmelerinin sosyal alan teorisiyle incelenmesi: Türkiye-Almanya karşılaştırması*. Başkent University Journal of Education, 7 (2), 189-199.

Adıyaman, Z. (2002). *Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi*. The Turkish Online Journal of Educational Technology – Tojet. Issn:1303-6521. 1 (1) - 11

Akbulut, M., Şahin, U., & Esen, A. C. (2020). “*More than a virus: How Covid 19 infected education in Turkey?*”. Journal of Social Science Education, 19.30-42.

Akbayrak, K., Vural, G. & Açar, M. (2021). *Özel eğitim öğretmenlerinin koronavirüs pandemisi döneminde uzaktan eğitime ilişkin deneyim ve görüşleri*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(1), 471-499. DOI: 10.17679/inuefd.863029

Akçamete, G. (2009). *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. Kök Yayıncılık. Ankara

Aksoy, Y.(2021). *Bedensel engelli bireylere internet yoluyla uzaktan keman eğitimi modeli*. Necmettin Erbakan University (Turkey), ProQuest Dissertations Publishing,28730213.

Aktan, O., Budak, Y., & Botabekovna, B, A. (2019). *İlkokul öğrencilerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabul düzeylerinin belirlenmesi: bir karma yöntem çalışması*. İlköğretim Online, 18 (4), 1520-1538.

Avcıoğlu, H. (2011). *Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 12(1). 39-53.

Ayanoğlu, Ç., & Gür-Erdoğan, D. (2019). *Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanması/uygulanması hakkındaki görüşleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 20(4), 677-706. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.531039

Bakioğlu, A. & Can, E. (2014). *Uzaktan eğitimde kalite ve akreditasyon*, Ankara: Vize Yayıncılık.

Balcı, Y. & Çetin, G. (2020). *Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye’de İstihdama Etkileri ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 19, S 37, ss. 40-58.

Banar, K. & Fırat, M. (2015). *Bütüncül bir bakıştan açık ve uzaktan eğitim: Türkiye özeli*, Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı, 18-23.

Berk, S. (2021). *Özel eğitim öğretmenlerinin Covid-19 nedeniyle ara verilen eğitime yeniden başlanması hakkında görüşlerinin incelenmesi: Nitel bir araştırma*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30th National Special Education Congress Special Issue, 84-124. DOI: 10.19171/uefad.837662

Batu, E. S. (2017). *Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri*. Pegem Atıf İndeksi, syf,105-121.

Batu S, & Kırcaali-İftar G. (2009). *Kaynaştırma*. 4. Baskı. Ankara: Kök Yayıncılık

Bozkurt, S., Bozkuş Genç, G., Vuran, S., Yıldız, G., Çelik, S., Diken, İ. H., Uysal, Ç., Gürgür, H., Kalaycı, G., Diken, Ö., Ateşgöz, N. N., İcöz, R., Doğan, M., Şafak, P. & Demiryürek, P. (2021). *COVID-19 salgınında Türkiye’deki özel gereksinimi olan öğrenciler ve ailelerine yönelik uzaktan özel eğitim uygulamalarına ilişkin uzman bakış açısı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 1(32). DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.786118

Can, E. (2014). *Türkiye’de yükseköğretim geçişte açık ve uzaktan eğitim sistemi: mevcut durum, sorunlar ve öneriler*. Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. 16-18 Ocak, Antalya.

Canpolat, U. & Yıldırım, Y. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi*. Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7(1).74-109. DOI: <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/60075/840233>

Cavkaytar, A.& Diken, İ. H. (2019). *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.(3-29).

Çelikdemir, K. (2020). *Covid-19 salgınında öğrenmenin sürdürülmesi*. Erişim adresi <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgininda-ogrenmenin-surdurulmesi>

Çetinkaya Aydın, G. (2020). *Covid-19 salgını sürecinde öğretmenler*. Erişim adresi <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salginini-surecinde-ogretmenler>

Cahapay, M.B. (2020). *How Filipino parents home educate their children with autism during Covid-19 period*. International Journal of Developmental Disabilities, 1-4.

Çıkkılı, Y., Gönen, A., Aslan-Bağcı, Ö., & Kaynar, H. (2020). *Özel Eğitim Alanında Görev Yapan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlama Konusunda Yaşadıkları Güçlükler*. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15(10). DOI: 10.26466/opus.659506

CortegianI, A., Ingoglia, G., Ippolito, M., Giarratano, A. & Einav, S. (2020). *A systematic review on the efficacy and safety of chloroquine for the treatment of Covid-19*. Journal of Critical Care. <https://doi.org/10.1016/j.jcrc.2020.03.005>.

Dalton, L., Rapa, E. & Stein, A. (2020). Protecting the psychological health of children through effective communication about COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5), 346-347.

Demiray, U. , & Adıyaman, Z. (2002). *Kuruluşunun 10. Yılında Açıköğretim Lisesi İle İlgili Çalışmalar Kaynakçası*. Eskişehir: 2. Baskı

Diken, İ. & Sucuoğlu, B. (1999). *Sınıfında zihinsel engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması*. Özel Eğitim Dergisi, 2(3), 25-39.

European Training Foundation (ETF) (2020). *Coping with COVID-19: Mapping education and training responses to the health crisis in ETF partner countries*. Torino, Italy: ETF Publishing.

Erden N. (2021). *Covid-19 Pandemi Sürecinde Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezinde Devam Eden Özel Gereksinimli Çocukların Ailelerinin Kurumlardan Beklentisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Uluslar Arası Kıbrıs Üniversitesi. KKTC.

Gelişli, Y. (2015). *Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları: Tarihçe ve Gelişim*. Journal of Research in Education and Teaching, 4(3). 313-321.

Gürgür, H. & Diken, İ.H. (2015). *İlköğretimde kaynaştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları (232-254).

Gürgür, H. & Hasanoğlu Yazçayır, G. (2019). *Türkiye’de kaynaştırma eğitimine yönelik öğretmenlerin görüşlerine odaklanılmış lisansüstü eğitim tezlerinin sentezlenmesi: Meta-etnografik bir çalışma*. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 7 (2), 845-872.

Harry, K. & Perraton, H. (2003). *Open and distance learning fort he new society, higher education through open and distance learning*. London and New York: Routledge. Retrieved:

http://samples.sainsburysebooks.co.uk/9781134641451_sample_484266.pdf

Hopcan, S., Polat-Hopcan E., & Öztürk, M. E. (2021). *Are special education teachers ready for distance education? Experiences and needs during the covid-19 outbreak*. Bartın University Journal of Faculty of Education, 10(3), 526-540. <https://doi.org/10.1016/buefad.823743>

İlik, Ş.Ş. & Deniz, S. (2020). *Farklı branşlardan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sırasında kaynaştırma uygulamalarına ilişkin gözlemleri*. Kastamonu Education Journal, 28 (1), 338-351.

İlik, Ş. Ş. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlamaya uygulamaya ve izlemeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi*. Kastamonu Education Journal, 27(2), 485-495.

İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara. Pegem Akademi Yayınları.4.Baskı

Karabulut, M. (2020). *Corona salgını özel eğitime muhtaç çocukları nasıl etkiledi?.* Erişim adresi <https://www.amerikaninsesi.com/a/corona-salgini-korona-ozel-egitim-engelli-cocuk-okul-nasil-etkiledi/5412912.html>

Kargın, T. (2007). *Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 8(1) 1-13.

Karip, E. (2020). *COVID-19: Okulların kapatılması ve sonrası*. Erişim adresi <https://tedmem.org/vurus/covid-19-okullarin-kapatilmasi-ve-sonrasi>

Kartal, C. & Şentürk, E. E. (2020). *COVID-19 Dönemi Tüketici Harcamalarındaki Değişiklikler, Sanayi ve Ticari Faaliyetler Üzerindeki Etkileri*. 5th International Scientific Research Congress. E-Kongre, İstanbul.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara. Pegem A Yayıncılık. 1. Baskı

Kırmızıgül, H.G. (2020). *COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci*. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7, S 5, ss. 283-289.

Korucak, B.&Yeşiltepe, S. (2020). *Kaynaştırma öğrencilerinin sorunlarının önem derecelerinin tespit edilmesi: sınıf öğretmenleri üzerine bir uygulama*. İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (2), 696-706.

Livari, N., Sharma, S. ve Ventä-Olkkonen, L. (2020). *Digital transformation of everyday life –How COVID-19 pandemic transformed the basic education of the young generation and why information management research should*

care?. International Journal of Information Management, 102183.
<https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102183>

Meier, S. M., Petersen, L., Schendel, D. E., Mattheisen, M., Mortensen, P. B. & Mors, O. (2015). *Obsessive-compulsive disorder and autism spectrum disorders: longitudinal and offspring risk*. PLoS One, 10(11). doi: 10.1371/journal.pone.0141703.

Mengi, A. & Alpdoğan, Y. (2020). *COVID-19 salgını sürecinde özel eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Millî Eğitim ,Özel Sayı 1, (413-437)

Meral, F.B. (2006). *Zihin engelli çocuk babalarının bir iletişim sunumu olarak web tabanlı uzaktan eğitim uygulaması hakkındaki görüşleri*. ProQuest Dissertations Publishing, 2016. 28640890.

Özdemir, Ö. & Pala, A. (2020). *Çocuklarda COVID-19 enfeksiyonunun tanısı, tedavisi ve korunma yolları*. Journal Of Biotechnology And Strategic Health Research. DOI:10.34084/bshr.711208

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2006). 31.05.2006 Tarih ve 26184 Sayılı Resmi Gazete.

Özer, M. (2020). *Türkiye’de COVID-19 salgını sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atılan politika adımları*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 28(3), 1124–1129.

Parmigiani, D. & Diğerleri (2020). *E-içerme: COVID-19 salgını sırasında İtalya’da çevrimiçi özel eğitim*. Teknoloji, Pedagoji Ve Eğitim Dergileri, 30(1) DOI: <https://doi.org/10.1080/1475939X.2020.1856714>

Rakap, S. (2017). *Impact of coaching on preservice teachers’ use of embedded instruction in inclusive preschool classrooms*. Journal of Teacher Education, 68 (2), 125-139.

Rothan, H. A. & Byrareddy, S. N. (2020). *The epidemiology and pathogenesis of coronavirus disease (COVID-19) outbreak*. Journal of Autoimmunity. <https://doi.org/10.1016/j.jaut.2020.102433>. adresinden edinilmiştir.

Sohrabı, C., Alsafi, Z., O’Neill, N., Khan, M., Kervan, A., Al-Jabir, A., Iosidifis C. & Agha, R. (2020). *World health organization declares global emergency: a review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19)*. International Journal Of Surgery. <https://doi.org/10.1016/j.ijsu.2020.02.034>. adresinden edinilmiştir.

Sucuoğlu, B. (2006). *Etkili kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları

Sucuoğlu B. (2012). *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Kaynaştırma*. Vize Yayıncılık, 1. baskı

Şahin, A. ve Gürler, B. (2018). *Destek eğitim odasında ve kaynaştırma ortamlarında çalışan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecinde yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,29, 594-625.

Tekin-İftar, E. (2012). *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.1.Baskı

Turkan, Y. S. & Cihan, A. (2015). *Açık ve uzaktan öğrenmenin Türkiye'ye katkısı ve ülkemizde bu alandaki karar alma-uygulama süreçlerinin kritik başarı faktörleri kapsamında değerlendirilmesi*, İstanbul Açık ve Uzaktan Eğitim Dergisi (AUZED-IJODE), 2(1): 51-60.

Türk, N. (2011). *İlköğretim okullarında uygulanan kaynaştırma eğitimi ile ilgili sosyolojik bir araştırma (Denizli örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Ülger, Y., Ocak, G. & Olur, B. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Yaşadıkları Problemleri Belirleme Ölçeğinin Geliştirilmesi*. Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, 3(1), 1-12 <http://dergipark.gov.tr/ubed>

Yılmaz Bolat, E. & Ata, N. (2017). *Kaynaştırma eğitim uygulamaları hakkında okul yöneticilerinin görüşleri*. Sosyal Bilimler Dergisi. 7(syf.14)

Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H. & Doğanay, G. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet Yayınları, Konya.

Yılmaz, E. & Melekoğlu, M. A. (2018). *Kaynaştırma eğitiminin yasa ve uygulamalardaki durumunun Türkiye ve Avrupa bağlamında değerlendirilmesi*. Osmangazi Journal of Educational Research (OJER), 5(1), 1-17.

WHO (2020). *“What is A Covid-19?”*.

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/>. Erişim Tarihi: 14.12.2021

<http://istanbul.meb.gov.tr/www/sss.php>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>

(Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.URL:

<https://orgm.meb.gov.tr/www/mevzuat/icerik/608>

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yer:

Tarih-Saat:

Görüşmeci:

Cinsiyet:

Yaş:

Mesleki Kıdem:

Özel Eğitim İhtiyacı duyan öğrenci sayınız:

Özel eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik ders aldınız mı?

Kaç yıldır kaynaştırma öğrencilerine eğitim vermektесiniz?

Kaynaştırma eğitimi verdiğiniz öğrencilerin tanıları nelerdir?

Ek 2: KATILIMCI BİLGİLENDİRME VE AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Sayın katılımcı,

Kaynaştırma öğrencileri ile çalışan sınıf öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi olarak sınıflarında bulunan öğrencilerine bireyselleştirilmiş eğitim program(BEP) hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve Covid-19 sürecinde kaynaştırma öğrencilerine öğretimsel uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik gerçekleştirmekte olduğumuz bu araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz.

Bu araştırma ile toplanan veriler devlet okulları bünyesinde kaynaştırma öğrencisi ile çalışan sınıf öğretmenleri Covid-19 sürecinde kaynaştırma öğrencilerinin öğretimsel uygulamalarına yönelik görüşleriniz ve bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamada karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşlerinin incelenerek bu süreçte yaşanan sıkıntıları anlamamızı sağlayacaktır. Araştırmada yer almayı Kabul ettiğiniz takdirde sizinle 15dk sürmesi planlanan bir görüşme gerçekleşecektir. Bu görüşme sorularını online olarakta cevaplandırarak çalışmamıza katkı koyabilirsiniz. Çalışmaya katılmayı online olarak kabul etmek yerine yüz yüze görüşmeyi tercih etmeniz durumunda görüşme saati sizlerin müsait olduğunuz saat içerisinde görüşülecektir. Görüşmeler çevrimiçi olarak sizin seçtiğiniz bir platformda gerçekleştirilecektir. Tüm görüşmeler ses kayıtları ile kayıt altına alınacak ve araştırmanın ekibi tarafından 2 ay boyunca çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silinecektir. Tüm görüşmeler, kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında takma isimler kullanılacaktır.

Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılar da ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Kimlik bilgilerinizin gizliliği korunup, tüm ve görüşme verilerinde rumuzlar kullanılacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden topladığımız tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz.

Yar.Doç.Dr. Başak BAĞLAMA
Özel Eğitim Bölümü

Fevziye ERTEKİN
Özel Eğitim Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel: +90 (392) 223 64 64

E-posta: basak.baglama@neu.edu.tr

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel:+90(543) 810 65 49

E-posta:fvzyertkn71@gmail.com

Aşğıya imza atarak çalışmaya katılmış olursunuz.

Katılımcının Adı/Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-3: GÖRÜŞME SORULARI

1. Pandemi öncesinde derslerinizde özel gereksinimli öğrencileriniz öğretim uygulamalarını teknoloji ile destekler miydiniz? Açıklayınız.
2. Pandemi sürecinde yürütülen eğitim faaliyetlerini göz önüne aldığımızda yapılan çalışmaların özel gereksinimli öğrenciler açısından fırsat eşitliğini sağladığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.
3. Pandemi sürecinde öğrencinin eğitsel performans düzeyini nasıl belirlendi/neler yapıldı? Pandemi öncesi süreç ve pandemi süreci olarak karşılaştırmamız.
4. Uzaktan eğitim sürecinde uygun eğitim ortamı/destek hizmetleri belirleme ve uyarlama sürecini nasıl belirlediniz?
5. BÖP planlarını nasıl hazırladınız? Hazırlamış olduğunuz BÖP'lerinizi öğrencilerinize nasıl uyguladınız?
6. Pandemi sürecinde BEP içeriğini nasıl planladınız?
7. Pandemi sürecinde BEP ekip toplantılarını nasıl gerçekleştirdiniz?
8. Pandemi sürecinde BEP eğitim faaliyetlerini uygularken özel gereksinimli öğrenciniz için neleri dikkate aldınız?
9. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde özel gereksinimli öğrencinize yönelik hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiniz?
- 10.** BEP'i uzaktan eğitim aracılığı ile uygulamak bana ve öğrencime avantaj sağladı. Çünkü
11. Bu süreçte BEP'i uzaktan eğitim aracılığı ile uygulamanın bana ve öğrencime dezavantajları oldu. Çünkü

12. Uzaktan eğitim sürecinde BEP uygulamaları sırasında aileyi eğitime dahil ettiniz mi? Eğitim programının uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılma, materyal desteği sağlama sürecinde karşılaştığınız güçlükleri belirtiniz?
13. Uzaktan eğitim sürecinde hangi mobil öğretim uygulamalarından (Özelim,eğitimdeyim vb.) faydalandınız mı? Örnek verirmisiniz?
14. Bir buçuk yıllık uzaktan eğitim sürecini bütünsel olarak ele aldığınızda bu süreci siz yönetecek olsanız özel gereksinime ihtiyacı olan bireyler açısından (eğitim içeriği, materyal vb.) nasıl yönetirdiniz?

EK -4 ETİK KURUL ONAY FORMU

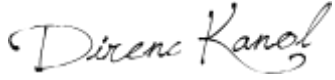
05.11.2021

Sayın Fevziye Ertekin

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2021/741 proje numaralı ve “Covid-19 Pandemi Döneminin Bep Hazırlama ve Öğretimsel Uygulama Sürecine Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur.Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

EK -5 : İNTİHAL RAPORU

tez

ORJİNALLİK RAPORU

% 16	% 16	% 5	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%2
2	kooperatiflerkanunu.com İnternet Kaynağı	%2
3	dhgm.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
4	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	www.ataturkuni.net İnternet Kaynağı	%1
6	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	%1
7	www.ogretmenx.com İnternet Kaynağı	%1
8	ozelegitimverehabilitasyon.com İnternet Kaynağı	<%1
9	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<%1

EK-6: ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER			
Adı ve Soyadı	Fevziye ERTEKİN		
E-postası/Web Sayfası	fvzyertkn71@gmail.com		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Zihin Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimleri		
Görev Yaptığı Alanlar	2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Ücretli Özel Eğitim Öğretmenliği(Okul Öncesi Kademesi) 2019-2020 YDÜ Özel Eğitim Bölümü Araştırma Görevlisi 2021-2022 Özel Eğitim Öğretmenliği		
ÖĞRENİM BİLGİLERİ			
	Üniversite	Bölüm ve Lisans Derecesi	Mezun Olduğu Yıl
Lisans	Yakın Doğu Üniversitesi	Zihin Engelliler Öğretmenliği (Bölüm 1.'ciliği)	2019
Tez Başlığı	Covid-19 Pandemi Döneminin BEP Hazırlama Ve Öğretimsel Uygulama Sürecine Etkilerine Yönelik Öğretmen Görüşleri		
Tez Danışmanı	Yard.Doç.Dr.Başak BAĞLAMA YÜCESOY		
AKADEMİK ESERLER			
1. Ertekin,F. & Bağlama-Yücesoy,B.(2020). Examination Of Postgraduate Theses On Sexual Education In Turkey (1990-2018) , European Journal of Special Education Research			
2. Ertekin, F. &Bağlama-Yücesoy, B. (2021). Examination Of Postgraduate Thesis Carried Out With Errorless Teaching Methods In Individuals With Autism Spectrum Disorder . Near East University Online Journal of Education , 4 (1) , 109-117 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/neuje/issue/60307/880080			

